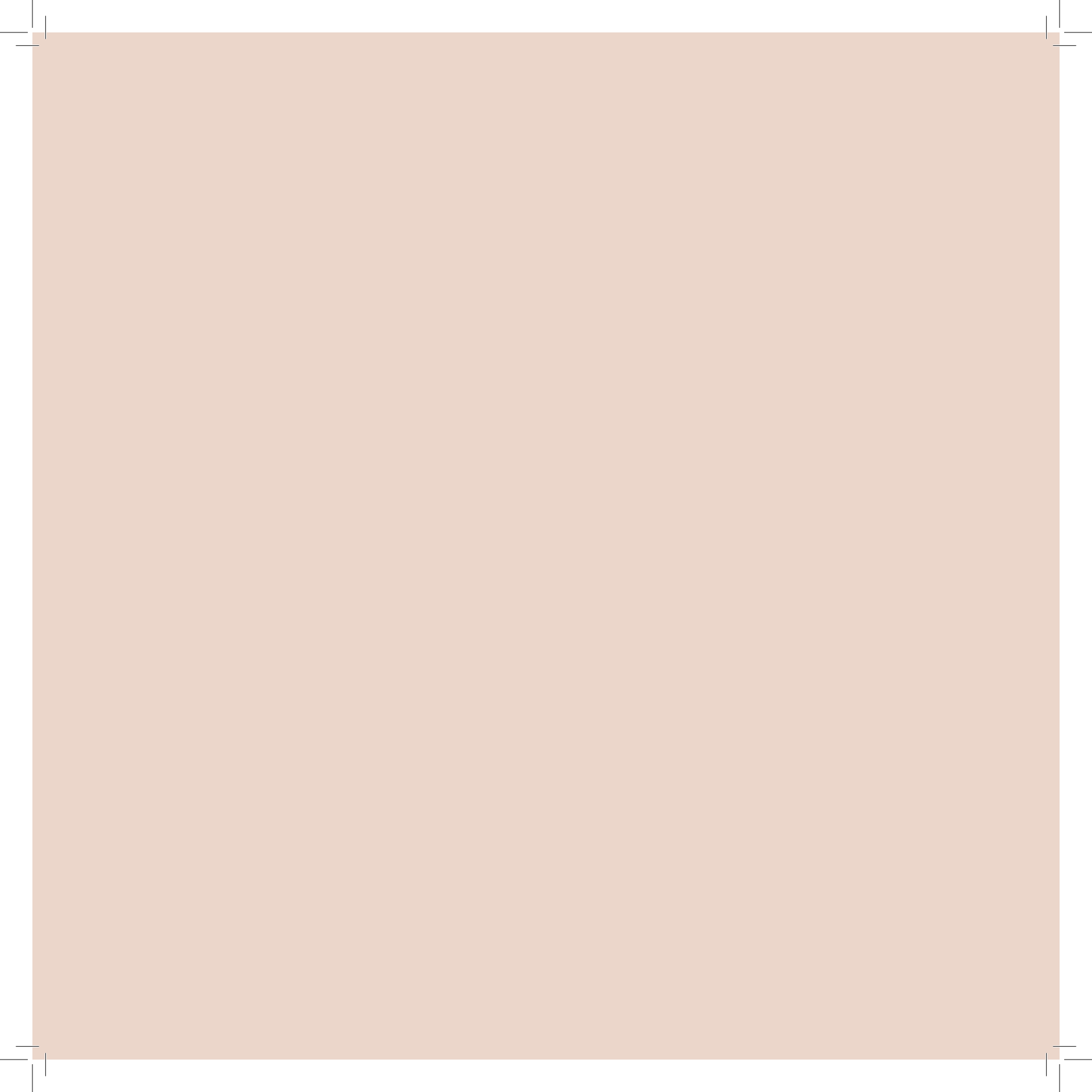
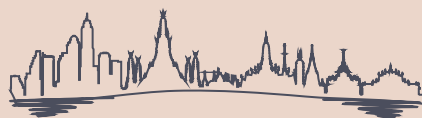

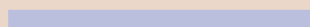
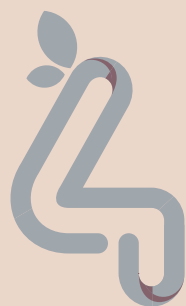
วิถีเมืองยั่งยืน

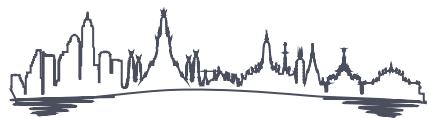

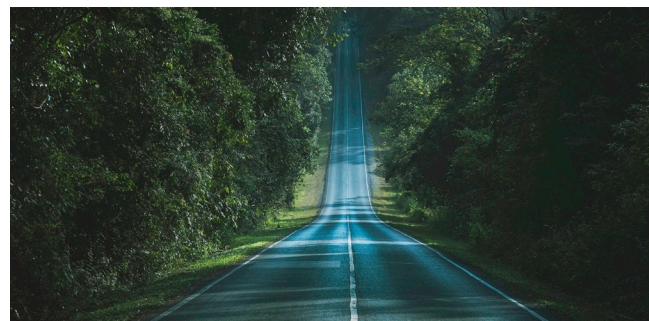
วิถีเมืองยั่งยืน

สารบัญ

วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ พันธกิจ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	6
กระบวนการดำเนินงานเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	7
พัฒนาการดำเนินงานเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	8
กรอบแนวคิดการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	10
รายชื่อเทศบาลที่ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทาน (ตั้งแต่ปี 2552 -ปัจจุบัน)	12
รางวัลถ้วยพระราชทานเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน ยอดเยี่ยมระดับประเทศ ประจำปี 2564	
ประเภทเทศบาลนคร	14
ประเภทเทศบาลเมือง	34
ประเภทเทศบาลตำบล	52
รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืนยอดเยี่ยม ระดับประเทศ ประจำปี 2564	
ประเภทเทศบาลนคร	72
ประเภทเทศบาลเมือง	90
ประเภทเทศบาลตำบล	106

วิถี เมือง ยั่งยืน 4

แนวคิดในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนได้รับการยอมรับว่าเป็นการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหลายประเทศได้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนา โดยประเทศไทยได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้มีการพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัด (1 จังหวัด 1 เมืองนำอยู่) รวมทั้ง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560 เห็นชอบหลักการและแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการขยายผล ครอบคลุม 76 จังหวัด ภายในปี 2563

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมในระดับท้องถิ่นภายใต้การดำเนินงาน “เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” เพื่อพัฒนาและยกระดับ ต้นแบบเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมเทียบเท่ามาตรฐานสากล รวมทั้งศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ตลอดจนดำเนินงานร่วมกับหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการส่งเสริมบทบาทและศักยภาพของเทศบาลด้านการพัฒนาเมืองผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเกษตรและตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อเป็นกรอบในการทำงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผนและประเมินผลการพัฒนาเมือง พร้อมจัดการประเมินและเชิดชูเกียรติเทศบาลที่ได้รับรางวัล “เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน และเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” ให้กลายเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ

หนังสือ “วิถีเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ปีที่ 4” ได้รวบรวมแนวคิดในการจัดการเมืองของเทศบาลที่ได้รับการยกย่องว่ามีการบริหารจัดการเมืองที่เป็นเลิศ นำเสนอผลสำเร็จที่เกิดขึ้นเชิงประจักษ์ รวมถึงกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ตลอดจนปัจจัยสู่ความสำเร็จที่นำไปสู่การเป็น “เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี” โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดแนวคิดและวิธีปฏิบัติที่ดี ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเมืองไปสู่ความน่าอยู่อย่างยั่งยืน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วิสัยทัศน์

ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี
ด้วยองค์ความรู้และการมีส่วนร่วม
ของประชาชน

เป้าประสงค์

ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรและ
สำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

พันธกิจ

1. สื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงองค์ความรู้ และสารสนเทศสิ่งแวดล้อม
2. สร้างจิตสำนึก เพิ่มศักยภาพ และขีดความสามารถของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
4. ศึกษา วิจัย รวบรวม พัฒนาสารสนเทศ องค์ความรู้และนวัตกรรม ในการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กระบวนการ ดำเนินงาน เมืองสิ่งแวดล้อม ยั่งยืน

ยกระดับสู่การเป็นต้นแบบ

- ✓ พัฒนาและยกระดับการดำเนินงาน เสริมสร้างความพร้อม และต่อยอดกิจกรรมให้เป็นเมืองต้นแบบที่มีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมเทียบเท่ามาตรฐานสากล
- ✓ พัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

พัฒนาเครื่องมือและกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนา

- ✓ พัฒนาเครื่องมือ เกณฑ์ชี้วัดเพื่อให้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการพัฒนา ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์ท้องถิ่นตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับสู่มาตรฐานสากล
- ✓ สร้างกลไกและส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนทั้งในระดับนโยบาย ในกลไกประชารัฐ เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับจังหวัด
- ✓ ส่งเสริม พัฒนากลไกและขยายเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนตามเกณฑ์ ให้ครอบคลุม

เสริมพลังภาคีอย่างมีส่วนร่วม

- ✓ ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม และเสริมพลังภาคีเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเมืองสิ่งแวดล้อม ตามลักษณะของภูมิภาคเมือง
- ✓ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมตามเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
- ✓ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการดำเนินงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ

พัฒนาการการดำเนินงานเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

พัฒนาตัวชี้วัดเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน พร้อมจัดการประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน

2547

3
แห่ง

ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เข้าเฝ้ารับพระราชทานถ้วยรางวัลจากพระหัตถ์ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา สำหรับเทศบาลที่ได้รับรางวัล “ชนะเลิศ” เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนระดับประเทศต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีมาจนถึงปัจจุบัน

2552

59
แห่ง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นหน่วยงานหลัก (National Focal Point) ของประเทศไทย ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริม เมืองต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในภูมิภาคอาเซียน หรือ ASEAN ESC Model Cities Programme โดยความร่วมมือกับ ASEAN Secretariat, Institute for Global Environmental Strategies (IGES) และ Japan - ASEAN Integration Fund (JAIF)

2557

145
แห่ง

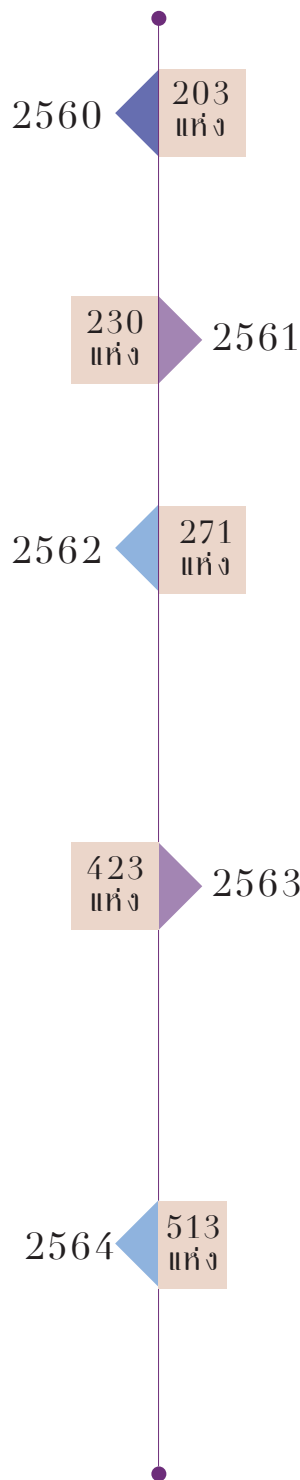
ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานถ้วยรางวัลสำหรับเทศบาลที่ได้รับรางวัล “ชนะเลิศ” เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืนระดับประเทศต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีมาจนถึงปัจจุบัน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้เข้าร่วม “โครงการเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอาเซียน” ร่วมกับ Japan - ASEAN Integration Fund (JAIF), ASEAN Secretariat และ Institute for Global Environmental Strategies (IGES)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาระดับสูงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่องสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืนครั้งที่ 8 (the 8th East Asia Summit High Level Seminar on Environmentally Sustainable Cities) ณ จังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ 8 - 9 กุมภาพันธ์ 2560

พัฒนาระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ผ่านระบบออนไลน์ และดำเนินโครงการส่งเสริมเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ พื้นที่เป้าหมาย 15 จังหวัด 18 พื้นที่ 83 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เฉพาะพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่าย

ขยายเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม รวมจำนวน 513 แห่ง 75 จังหวัด และเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอาเซียน ภายใต้โครงการความร่วมมือกับ ASEAN Secretariat, Institute for Global Environmental Strategies (IGES) และ Japan - ASEAN Integration Fund (JAIF) รวมจำนวน 14 เทศบาล ในพื้นที่ 12 จังหวัด

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงานหลักของประเทศไทย (National Coordinator) ในการดำเนินงานโครงการ ASEAN SDGs Frontrunner Cities Programme โดยความร่วมมือกับ ASEAN Secretariat, Institute for Global Environmental Strategies (IGES) และ Japan - ASEAN Integration Fund (JAIF) และบูรณาการเกณฑ์ประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนกับเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ร้อยละ 94.5 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน) ที่บูรณาการในเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมืองอยู่ดี

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม
โครงสร้างพื้นฐานเพียงพอสำหรับ
คนทุกกลุ่ม มีความมั่นคง
ด้านที่อยู่อาศัย ปลอดภัย
และเศรษฐกิจมั่นคง
(7 ตัวชี้วัด)

กรอบแนวคิด การประเมิน เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติ
มีความสมบูรณ์ มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ
ภูมิทัศน์สวยงาม ของเสียหรือมลพิษ
ถูกจัดการอย่างเหมาะสม และประชาชน
มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
(7 ตัวชี้วัด)

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

คนมีสุข

คนมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษา
สวัสดิการ และการพิทักษ์สิทธิ์
ที่เหมาะสมและเท่าเทียม
ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเอื้ออาทร
มีกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม
ดำรงประเพณี วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น
(9 ตัวชี้วัด)

มีวิสัยทัศน์และแผนงานชัดเจน
บุคลากรมีความรอบรู้และ
เชี่ยวชาญ ระบบการทำงาน
ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
พร้อมการบริหารจัดการที่ดี
และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง
(11 ตัวชี้วัด)

เทศบาลแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดี

7 ตัวชี้วัด

เมืองอยู่ดี

- 1 การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นไปตามบริบทของเมือง
- 2 การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมือง
- 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับผู้ใช้ประโยชน์
- 4 การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส
- 5 การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
- 6 การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย
- 7 การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7 ตัวชี้วัด

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

- 17 การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี
- 18 การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม
- 19 การจัดการน้ำเสียและมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม
- 20 การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
- 21 การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับสภาพเมือง
- 22 การส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 23 การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

9 ตัวชี้วัด

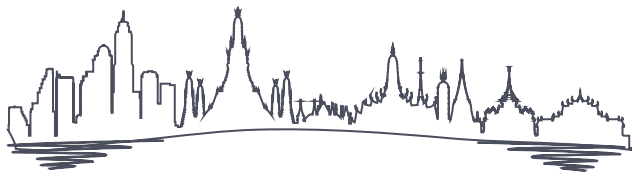
คนมีสุข

- 8 การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง
- การคุ้มครองสุขภาพอนามัย
- 10 การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม
- 11 การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน
- 12 การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข
- 13 การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว
- ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน
- 14 การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- 15 การพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
- 16 การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

11 ตัวชี้วัด

เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

- 24 การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- 25 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ
- 26 การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 27 การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี
- 28 การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารและการทำงาน ตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 29 การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ขอรับบริการและจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ
- 30 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาล
- 31 ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น
- 32 การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น
- 33 ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ
- 34 นวัตกรรมการพัฒนาเมือง

เทศบาลที่ได้รับพระราชทานด้วยรางวัลพระราชทาน
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี รางวัลชนะเลิศ เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ และรางวัลชนะเลิศ เทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ (ตั้งแต่ปี 2552- 2564)

2552

รางวัลเทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

2555

รางวัลเทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยม ระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลเรณูนคร จังหวัดนครพนม

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลหนองเต็ง จังหวัดบุรีรัมย์

2558

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลเชียงเคี่ยน จังหวัดเชียงราย

รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลตำบลเวียงเทิง จังหวัดเชียงราย
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลป่าสัก จังหวัดลำพูน

รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลปริก จังหวัดสงขลา

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลขนาดใหญ่
เทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- ประเภทเทศบาลขนาดกลาง
เทศบาลเมืองตากสิน จังหวัดนครสวรรค์
- ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก
เทศบาลตำบลบ้านสาง จังหวัดพะเยา

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลกำแพง จังหวัดสตูล

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลทับมา จังหวัดระยอง

2559

2562

2563

2564

ปี 2564

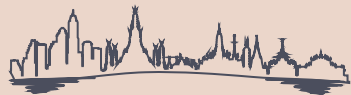
รางวัลเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลท่าคันโท
จังหวัดกาฬสินธุ์

รางวัลเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

- ประเภทเทศบาลนคร
เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- ประเภทเทศบาลเมือง
เทศบาลเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
- ประเภทเทศบาลตำบล
เทศบาลตำบลนาท่อม จังหวัดพัทลุง

เทศบาลนครนนทบุรี

เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

เลขที่ 1, 3 ซอยรัตนานิเบศร์ 6 ถนนรัตนานิเบศร์ ตำบลบางกระสอ
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ : 0 2589 0500/ โทรสาร 0 2589 0516
อีเมล : saraban@nakornnont.go.th

244,056

คน

นครนนท์เมืองน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีบริการที่เป็นเลิศ และบริหารจัดการที่ดี

นนทบุรี เป็นที่ตั้งของชุมชนมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา มีฐานะเป็นเมืองท่าและเมืองหน้าด่านที่สำคัญบนลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน สะท้อนผ่านศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลือให้เห็นได้ตามวัดวาอาราม และมีประเพณีอันดีงามที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ในพื้นที่ของเทศบาล ซึ่งมีคลองหลายสายที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตก ในอดีตถูกใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมา แต่ปัจจุบันทำหน้าที่เป็นคลองระบายน้ำ ส่วนทางฝั่งตะวันออกมีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้พื้นที่เทศบาลนครนนทบุรี เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญ สังเกตได้จากการเติบโตของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลให้พื้นที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง ดังนั้นการกำหนดกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการเมือง จึงต้องวางแผนให้ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนา

นายสมนึก ธนเดชากุล
นายกเทศมนตรีนครนนทบุรี

ในการบริหารงาน เราจะรับฟังเสียงของพี่น้องประชาชน
ใครมีปัญหาอะไรก็มาพูดคุยกันผ่านการประชุมชุมชน
ซึ่งจัดขึ้นปีละ 3 ครั้ง เมื่อเรารับทราบปัญหาแล้ว
ก็จะนำเรื่องเหล่านี้มาวางแผนและประสานกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยกันแก้ไข
เปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนนำเสนอโครงการพัฒนา
ที่ตนเองต้องการ การทำแบบนี้ทำให้ประชาชน
มีความพึงพอใจว่า เราทำโครงการต่าง ๆ
ตามที่เขาสอนแนะ ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วม
ภาคประชาชนในการดูแลเมืองร่วมกับเทศบาล

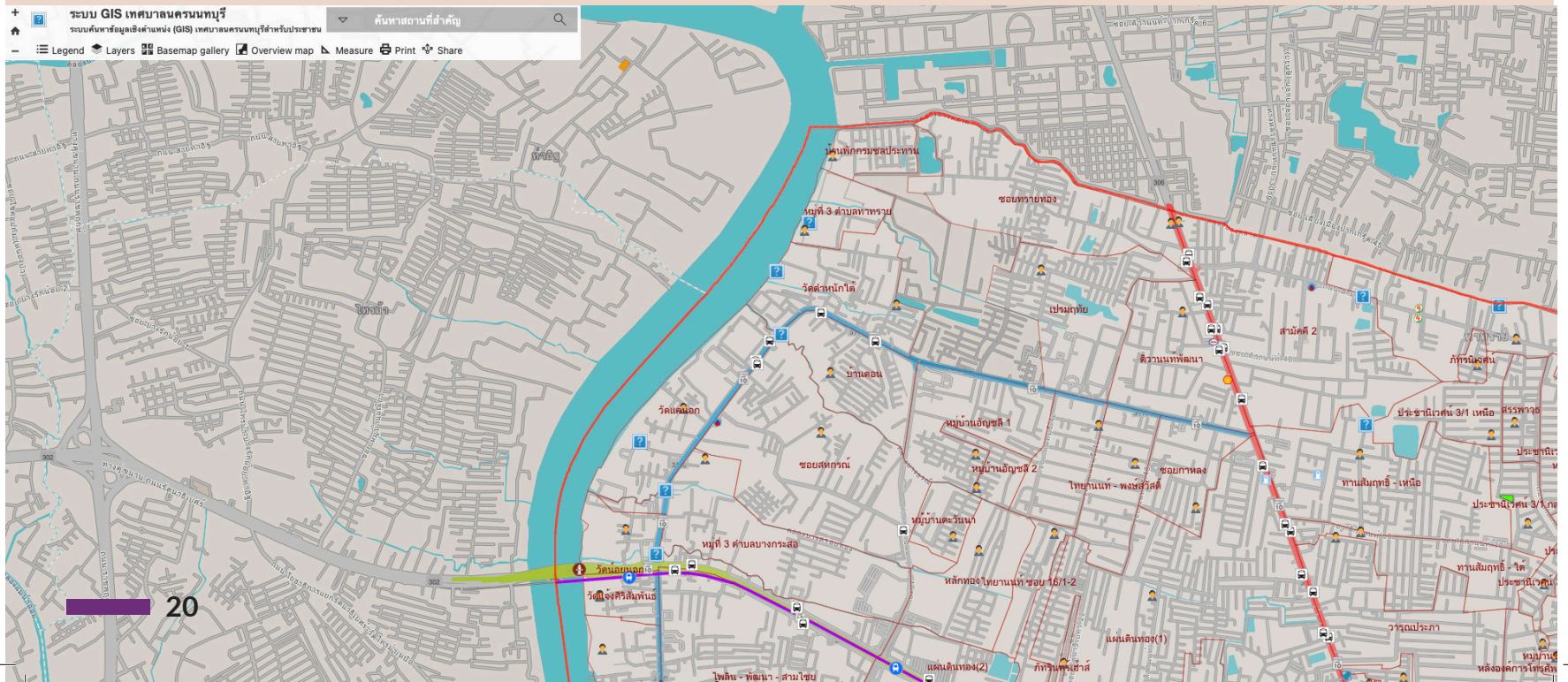

จัดการ เมืองด้วย GIS

เทศบาลนครนนทบุรีได้นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หรือ Geographic Information System (GIS) เข้ามาใช้ในการจัดการเมืองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม ในเบื้องต้นได้นำเข้าข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการของเมือง มานำเสนอในรูปแบบของแผนที่แสดงที่ตั้งของระบบสาธารณูปโภค ประเภทต่าง ๆ เช่น สถานีตรวจวัดน้ำ บั๊มน้ำมัน ประตูน้ำ ป้ายรถเมล์ ชุมชน สถานีดับเพลิง หัวก๊อกน้ำดับเพลิง ทางรถไฟฟ้า ตำแหน่งสถานีรถไฟฟ้า ทางด่วน อาคารสูง และพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ยังนำข้อมูลระดับน้ำบริเวณประตูระบายน้ำ และปริมาณน้ำฝนสะสมมาวิเคราะห์ เพื่อติดตามสถานการณ์น้ำ และเฝ้าระวังปัญหาน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ รวมถึงยังมีระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติเมื่อระดับน้ำถึงเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ระบบนี้ถูกออกแบบให้ง่ายต่อการสื่อสารข้อมูลไปถึงประชาชน แสดงผลในรูปแบบกราฟแผนที่ พร้อมพิกัด ที่ตั้ง สามารถเข้าใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผ่านทางเว็บไซต์เทศบาลนครนนทบุรี

ระบบเตือนภัย PM2.5

ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} ที่เกินค่ามาตรฐานกลายเป็นปัญหาของหลายเมือง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งในระยะยาวหากมีการสะสมในร่างกายเป็นจำนวนมาก จะทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด โรคหัวใจและโรคหลอดเลือด เพื่อเป็นการเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 เทศบาลนครนนทบุรีนำเครื่องมือตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 แบบเรียลไทม์ ด้วยระบบเซ็นเซอร์ (DUSTBOY) ซึ่งเป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ฝีมือคนไทย มาติดตั้งไว้ 5 จุด ในเขตเทศบาล เครื่องมือนี้จะแสดงผลในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจของประชาชน ด้วยการใช้สีแสดงระดับความเข้มข้นของฝุ่นละออง พร้อมกับให้คำแนะนำด้านสุขภาพ ประชาชนสามารถติดตามข้อมูลได้ผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาล ระบบนี้จะช่วยแจ้งเตือนประชาชนให้ทราบถึงปริมาณฝุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

เมือง นีไม่หลง

เดิมทีในเขตเทศบาลนครนนทบุรีจัดแบ่งเลขที่บ้านตามหมู่ เช่น บ้านเลขที่ 2 หมู่ 3 หรือ บ้านเลขที่ 1 หมู่ 4 ซึ่งในแต่ละหมู่อาจจะรวมหลายร้อยซอยไว้ด้วยกัน ดังนั้นการที่จะค้นหาบ้านเลขที่สักหลังจึงค่อนข้างยากลำบากเพราะมีขอบเขตค่อนข้างกว้างและการจัดเรียงเลขที่บ้านแบบเดิมก็ไม่มี ความชัดเจนประกอบกับว่า ณ ปัจจุบัน อาคารบ้านเรือนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจนเต็มพื้นที่ยิ่งทำให้ยากต่อการตรวจสอบและค้นหา ตลอดจนยากแก่การวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ เทศบาลจึงได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเลขที่บ้าน โดยกำหนดเลขที่บ้านตามถนน ตรอก ซอย แทนการใช้ระบบหมู่แบบเดิมโดยฝั่งขวาของถนน ตรอก ซอย ให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคู่ ส่วนฝั่งซ้ายให้กำหนดบ้านเลขที่เป็นเลขคี่ เรียงกันไปตามลำดับเริ่มตั้งแต่ต้นซอยไปถึงท้ายซอย เมื่อสุดซอยก็เริ่มต้นใหม่ การจัดระบบแบบนี้ทำให้เกิดความเป็นระเบียบ ค้นหาได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น หากต้องเดินทางมาหาใครสักคนที่เทศบาลนครนนทบุรี ขอแค่มีรายละเอียดของถนน และเลขที่บ้าน รับรองไม่มีหลงทางแน่นอน

เรียน

ติ กีฬาเลิศ

จุดเด่นของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี คือ การพัฒนาความเป็นเลิศด้านวิชาการและกีฬาให้กับเด็ก ๆ ซึ่งเกิดจากนโยบายส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในด้านวิชาการมีการจัดหลักสูตร MEP หรือ Mini English Program เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนทบุรีที่เปิดสอนหลักสูตรนี้จำนวน 3 แห่ง มีห้องเรียนพิเศษสำหรับ MEP เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ส่วนด้านกีฬา มีการจัดตั้งโรงเรียนกีฬานครนนท์วิทยา 6 เพื่อจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬา เพื่อพัฒนาทักษะ พร้อมก้าวสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ ปัจจุบันมีเยาวชนก้าวมาเป็นนักกีฬาระดับแถวหน้าของวงการได้หลายชนิดกีฬา เช่น ทีมวอลเลย์บอลหญิง 3BB นครนนท์ และทีมเรือพายนครนนท์ที่คว้าชัยชนะหลายรายการในการแข่งขันระดับประเทศและต่างประเทศในขณะเดียวกันเด็กที่จบการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยชั้นนำได้หลายแห่ง

แปลง

เงินชรา เป็นทุนการศึกษา

จำนวนผู้สูงอายุเกิน 60 ปี ในเทศบาลนครนนทบุรีมีมากถึงร้อยละ 20-25 คนกลุ่มนี้รัฐบาลจะมอบเงินช่วยเหลือเป็นสวัสดิการเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ซึ่งในแต่ละปีจะเปิดให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาลงทะเบียนขอรับเบี้ยยังชีพ อย่างไรก็ตามยังมีผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ประสงค์ใช้สิทธิตามที่รัฐบาลจัดให้ เทศบาลนครนนทบุรีจึงมีแนวคิดที่จะจัดตั้ง “กองทุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” ช่วยเหลือเด็กยากจน เรียนดี แต่ด้อยโอกาส เชิญชวนให้ผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการรับเบี้ยยังชีพบริจาคเงินส่วนนั้นเข้ากองทุน เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับเด็กๆ โครงการนี้นอกจากจะสร้างโอกาสในชีวิตให้กับเด็กยากไร้ ยังทำให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคม ปัจจุบันกองทุนดังกล่าวมีเงินอยู่ประมาณ 6 ล้านบาท ซึ่งทุก ๆ ปี เทศบาลจะมอบทุนการศึกษาให้กับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยมีผู้บริจาคเป็นคนส่งมอบทุนการศึกษาให้กับเด็ก

ป่วย

ชีวภาพ จากสิ่งปฏิกูล

บนพื้นที่ 5 ไร่ ในซอยติวานนท์ 24 แยก 13 เป็นที่ตั้งศูนย์สาธิตทำปุ๋ยหมักและกำจัดสิ่งปฏิกูล ภายใต้โครงการปุ๋ยชีวภาพตามแนวทางโครงการพระราชดำริ เทศบาลนครนนทบุรี ซึ่งเป็นการรื้อฟื้นและนำองค์ความรู้จาก “การศึกษาและวิจัยปุ๋ยหมักจากของเสียสิ่งขบถ่ายของคน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยทำเป็นปุ๋ยหมักธรรมชาติสำหรับพืชต้นไม้และต้นทุเรียน” ของมหาวิทยาลัยมหิดล มาต่อยอดขยายผล ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ครั้งหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้มหาวิทยาลัยมหิดลทดลองศึกษา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยดำเนินการบนพื้นที่ 1 ไร่ แต่ต่อมาโครงการก็ต้องหยุดชะงักลงจากการขยายตัวของเมือง ที่ดินที่เคยใช้เป็นพื้นที่โครงการเปลี่ยนสภาพกลายเป็นชุมชน ภายหลังเทศบาลนครนนทบุรีจึงได้ทำการซื้อที่ดินจำนวน 5 ไร่ เพื่อจัดสร้างศูนย์สาธิตทำปุ๋ยหมักและกำจัดสิ่งปฏิกูล และภายในศูนย์ฯ จะมีระบบบำบัดเพื่อเปลี่ยนสิ่งปฏิกูลเป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพ

โดยเทศบาลจะทำการรวบรวมสิ่งปฏิกูลจากชุมชน นำมาจัดการด้วยกระบวนการย่อยสลายในถังปิดแบบไม่ใช้ออกซิเจน เป็นเวลา 28 วัน จากนั้นจึงปล่อยสิ่งปฏิกูลออกจากถังหมักสู่ลานทรายของแข็งที่อยู่ผิวหน้าปล่อยตากแดดจนแห้งสำหรับใช้เป็นปุ๋ย ส่วนน้ำที่ผ่านการกรองของลานทรายใช้เป็นปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ผ่านการรับรองมาตรฐานของกรมวิชาการเกษตร จัดจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป ในแต่ละปีเทศบาลมีรายได้จากการขายปุ๋ยปีละหลายแสนบาท และมีผู้ที่สนใจเข้าศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

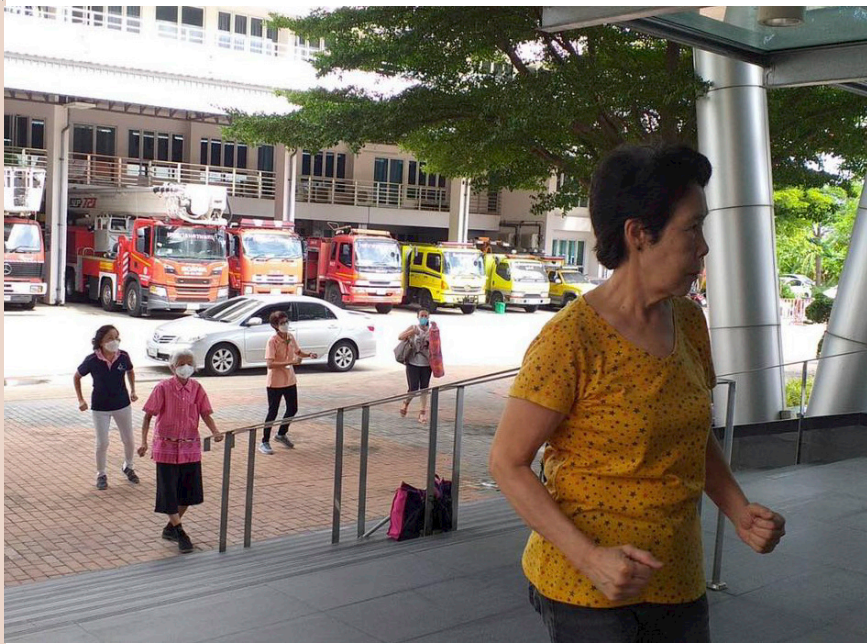

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีและครอบครัว

เทศบาลนครนนทบุรีสนับสนุนให้ชุมชนนำภูมิปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการ โดยรวมกลุ่มกันในรูปของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งในเขตเทศบาลมีวิสาหกิจชุมชนที่ขึ้นทะเบียนแล้ว 55 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีและครอบครัว ชุมชนศิริโชติ สวัสดิ์กิจ เป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่ต่อยอดจากกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งทางเทศบาลได้เข้ามาส่งเสริมไว้แล้วก่อนหน้านี้ ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ

จุดเริ่มต้นมาจากการที่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และใช้ของที่มีอยู่ในชุมชน อย่างสมุนไพรนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไว้ใช้ในครัวเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น แชมพู ครีมนวดผม น้ำยาล้างจาน น้ำมันเขียว พิมเสนน้ำ ยาหม่อง เป็นต้น หลังจากนั้นได้พัฒนาส่วนผสมจนกลายเป็นสูตรเฉพาะของตนเอง การันตีคุณภาพด้วยมาตรฐาน OTOP 4 ดาว จัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ และการบอกต่อแบบปากต่อปาก

ศูนย์ ผู้เชี่ยวชาญชีวิต

จากข้อมูลทะเบียนราษฎรพบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครนนทบุรีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เพื่อก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ เทศบาลได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงวัย และเป็นจุดเชื่อมโยงให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ศูนย์พัฒนาฯ แห่งนี้ เปิดบริการแบบสโมสร์ จะมีทั้งสอนลีลาศ ร้องเพลง วาดภาพ เย็บปักถักร้อย และเปิดอบรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ รวมถึงให้บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้น ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 8,000 คน โดยเปิดทุกวันในเวลาราชการ

บริการ

การแพทย์ ครบวงจร

เทศบาลนครนนทบุรีมีความพร้อมในการดูแลสุขภาพชุมชนทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ด้านการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟู พร้อมทั้งจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการเชิงรุกแก่ประชาชน ทั้ง 93 ชุมชน ทำหน้าที่คัดกรองโรคเบื้องต้นก่อนจะเกิดการเจ็บป่วยรุนแรง เช่น จัดบริการคัดกรองโรคไตด้วยการตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ มีบริการการแพทย์ฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน พร้อมส่งต่อผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังนำเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ระบุตำแหน่งผู้ป่วย ติดเตียง และรายละเอียดเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกันในการดูแลผู้ป่วย

มีศูนย์บริการสาธารณสุขที่ครบวงจร ซึ่งทุกศูนย์เปิดให้บริการทั้งแพทย์แผนปัจจุบัน และแพทย์ทางเลือก โดยมีคลินิกบริการด้านต่าง ๆ เช่น คลินิกทันตกรรม คลินิกสุขภาพเด็กดี คลินิกไตเทียม เป็นต้น ปัจจุบันเทศบาลได้รับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จากกระทรวงสาธารณสุข อีก 5 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนนทบุรี ทำให้มีศูนย์บริการสาธารณสุขในเขตเทศบาลรวมทั้งสิ้น 11 แห่ง เพิ่มความสะดวกสบายในการเข้าถึงบริการของประชาชนได้มากขึ้น

นวัตกรรม การพัฒนาเมือง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ที่ขยายวงกว้างไปทั่วโลก จนองค์การอนามัยโลกต้องประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ เรียกได้ว่าเป็นวิกฤตครั้งร้ายแรงด้านสาธารณสุขในรอบร้อยปีที่คนทั้งโลกต้องเผชิญ สำหรับประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างมากเช่นกัน ตั้งแต่มีการพบผู้ติดเชื้อในประเทศครั้งแรกเมื่อปี 2563 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ติดเชื้อสะสมแล้วกว่า 4.2 ล้าน มีผู้เสียชีวิตสะสม 24,800 ราย เฉพาะที่จังหวัดนนทบุรีมียอดผู้ป่วยสะสมรวมแล้วหลายหมื่นราย เคยเป็นพื้นที่สีแดงและสีส้ม ซึ่งต้องควบคุมเฝ้าระวังสูงสุดมาโดยตลอด โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครนนทบุรี ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรสูง อีกทั้งยังมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่จำนวนมาก ทำให้การดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด 19 เป็นเรื่องที่ทำทนาย

เทศบาลนครนนทบุรีดำเนินการอย่างเข้มข้นเพื่อแก้ปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ โดยอาศัย ทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร และบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มกำลัง ทำงาน ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ภายใต้การบริหารจัดการของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควโรนา เทศบาลนครนนทบุรี ที่ประกอบไปด้วยคณะทำงานที่มาจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนด มาตรการและแผนการปฏิบัติรองรับสถานการณ์และควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้น เช่น

1 มาตรการ DMHTT

นำมาตรการ DMHTT หรือ แนวทางปฏิบัติที่กระทรวงสาธารณสุขแนะนำ ก็เพื่อชะลอการระบาดของโควิด 19 มาใช้ปรับเปลี่ยนวิถีในการทำงานและ การป้องกันตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ได้แก่ การเว้นระยะห่าง (Distancing) การสวมหน้ากากอนามัย (Mask Wearing) การหมั่นล้างมือ บ่อย ๆ (Hand Washing) การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายสม่ำเสมอ (Testing) และการสแกนแอปพลิเคชันไทยชนะทุกครั้งที่ได้เดินทางไปสถานที่ต่างๆ (Thai Cha na)

2 ตรวจคัดกรอง เชิงรุก

ให้บริการตรวจคัดกรองเชิงรุกร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองนนทบุรี เพื่อคัดกรองผู้ติดเชื้อตามระดับอาการ และนำเข้าสู่ระบบการรักษาที่ทางเทศบาล ได้จัดเตรียมไว้ให้ ในช่วงแรกได้จัดตั้ง ศูนย์ฟื้นฟูและกักตัวกลุ่มเสี่ยงโควิด19 (local Quarantine) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงแรมนนทบุรีพาเลซ และโรงแรม พักพิงอิงทาง ปัจจุบันทั้งสองศูนย์ปิดดำเนินการแล้ว และเปลี่ยนมาเป็น ศูนย์พักคอยประจำชุมชนแทน (Community Isolation) ซึ่งมีด้วยกัน 2 แห่ง คือ อาคารสถาบันพัฒนาการจัดเก็บภาษี กระทรวงการคลัง และวัดบัวขวัญ พระอารามหลวง ทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยที่มีอาการไม่รุนแรง ส่วนผู้ป่วยที่มีอาการ เพียงเล็กน้อยจะให้กักตัวดูอาการอยู่ที่บ้าน (Home Isolation) ซึ่งทางเทศบาล จะจัดทีมเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เข้าไป ดูแลติดตามอาการและจัดส่งอาหารให้วันละ 3 มื้อ นอกจากนี้ อสม. ยังทำหน้าที่ เฝ้าระวังและติดตามกลุ่มเสี่ยงภายในชุมชน เมื่อพบผู้ป่วยจะมีการแยกกักตัว ตามระดับอาการ ณ สถานที่ที่ทางเทศบาลจัดไว้ หากเป็นผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง (สีแดง) จะถูกส่งเข้ารับรักษาตามสิทธิ์ หรือส่งเข้าโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า

ขั้นตอนการแยกผู้ป่วย Covid 19 ตามระดับอาการ

สีแดง

ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง

ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง

สีเหลือง

ผู้ป่วยที่มีอาการ
แต่ไม่รุนแรง

ส่งตัวเข้าสู่ศูนย์พักคอยประจำชุมชน (Community Isolation) 2 แห่ง อาคารสถาบันพัฒนาการจัดเก็บภาษี กระทรวงการคลัง และ วัดบวรวิบูลย์พระอารามหลวง

สีเขียว

ผู้ป่วยมีอาการเล็กน้อย

แยกกักตัวอยู่บ้าน
(Home Isolation)

สนับสนุน
งบประมาณ

ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี จำนวน 38,750,000 บาท ในการดำเนินงานป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นทางการแพทย์ ให้เพียงพอกับการให้บริการ พร้อมทั้งจัดหาวัคซีนซิโนฟาร์ม จำนวน 110,000 ชุด เพื่อฉีดให้กับประชาชนในพื้นที่ คิดเป็นเงินประมาณ 300 ล้านบาท ในส่วนของวัคซีนที่ได้รับจัดสรรจากกระทรวงสาธารณสุข ก็นำมาฉีดให้ประชาชนอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งมีบริการแพทย์เคลื่อนที่ไปฉีดวัคซีนให้กับผู้ป่วยติดเตียงด้วย

การทำงานเชิงรุกของเทศบาลนครนนทบุรีทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ค่อย ๆ คลี่คลาย แสดงให้เห็นถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถบริหารจัดการสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีอาชีพ ทั้งเรื่องความชัดเจนของนโยบาย ความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณ รวมถึงเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็ง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่ร่วมแรง ร่วมใจ ฝ่าวิกฤตครั้งนี้ได้ด้วยกัน

มีนโยบายและแผนงานปฏิบัติที่ชัดเจน
เป็นขั้นเป็นตอน และสอดคล้อง
ไปกับนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะ
การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของ
โควิด 19 ทำให้สามารถจัดการ
กับภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขได้ดี

1

2

ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
ในการพัฒนาและบริหารจัดการเมือง

3

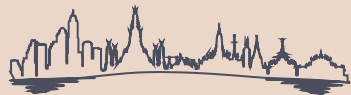
รับฟังความคิดเห็นของประชาชน
เปิดช่องทางให้ประชาชนแสดง
ความคิดเห็นในการพัฒนา
เมืองอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเทศบาล
ได้นำสิ่งเหล่านั้นมาคัดกรอง และ
กำหนดเป็นนโยบาย หรือโครงการ
ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ตรงตาม
ความต้องการของประชาชน

4

บุคลากรได้รับการปลูกฝังใน
การทำงานด้วยความเสียสละ
และอุทิศตน เพื่อประโยชน์
ของประชาชน

ปัจจัย
ความสำเร็จ

4

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

258 ถ.ท้าวภีบาล ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000

โทรศัพท์ : 043-511222 โทรสาร : 043-513394

อีเมล : muni101@roietmunicipal.go.th

36,296

คน

ร้อยเอ็ดเมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก ปูมพักตำนานเมือง ลือเลื่องวัฒนธรรม

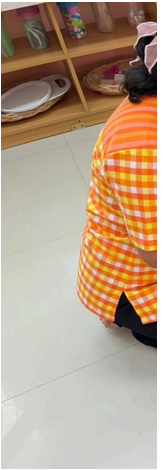
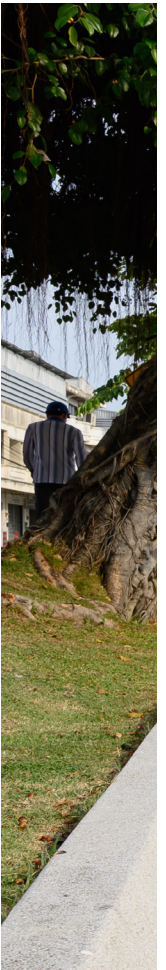
ร้อยเอ็ด มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณหลายยุคหลายสมัย และยังคงปรากฏร่องรอยแห่งอารยธรรมอันรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบัน เช่น “วัดเหนือ” วัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง ที่สันนิษฐานว่า เคยเป็นศูนย์กลางของชุมชนในระยะแรก “หลวงพ่อใหญ่” พระพุทธรูปยืนที่สูงที่สุดในประเทศไทย ศูนย์รวมจิตใจของชาวเมืองร้อยเอ็ด และกำแพงเมือง-คูเมืองเก่า รูปสี่เหลี่ยมมุมมนสร้างขึ้นในสมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 12 - 16 ภายในเขตคูเมืองเก่าคือ ศูนย์กลางความเจริญของเมือง เป็นที่ตั้งของส่วนราชการ ศูนย์บริการทางการแพทย์ และย่านการค้าที่สำคัญ มี “บึงพลาญชัย” บึงน้ำขนาดใหญ่ สัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ใจกลางเมือง โอบล้อมด้วย “สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์” สร้างความร่มรื่นและเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจให้กับคนทั้งเมือง ภายในสวนยังเป็นที่ตั้งของ หอคอยชมเมืองรูปหอคอด ความสูง 101 เมตร land mark แห่งใหม่ ที่นำอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมอีสานมาเป็นจุดเด่น สร้างคุณค่าด้านการท่องเที่ยวให้กับเมือง มีการออกแบบผังเมืองและปรับปรุงภูมิทัศน์ ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของประชาชน และดูแลสภาพแวดล้อม ควบคู่กับการอนุรักษ์โบราณสถานให้คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างกลมกลืน

นายบรรจง ไชยจิรนนท์
นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด

ร้อยเอ็ดเมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก พุ่มพักตำนานเมือง ลือเลื่อง
วัฒนธรรม เป็นวิสัยทัศน์ของเทศบาล ที่ได้หลอมรวมสิ่งต่าง ๆ
ที่อยู่ในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมือง
ผมตั้งธงไว้ว่า จะบริหารจัดการเมืองไปในทิศทางเหล่านี้
เพราะทั้ง 4 เรื่องที่ปรากฏอยู่ในวิสัยทัศน์มีความสำคัญกับ
พี่น้องประชาชน และสอดคล้องกับบริบทของเมืองร้อยเอ็ด
ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นำรากเหง้าทางวัฒนธรรมมาเป็นต้นทุน
ในการพัฒนาด้วย ประกอบกับการที่ผมเป็นคนที่นี่ ทำให้เข้าใจ
จุดอ่อน จุดแข็ง และสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และตระหนักว่า
จริง ๆ แล้ว ชาวบ้านต้องการอะไร ผมตั้งปณิธานว่า
พี่น้องประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลต้องมีความสุข อยู่แล้วสบายใจ

ท้องถิ่น 5 ห่วง

โครงการท้องถิ่น 5 ห่วง ริเริ่มขึ้นมาเพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนในทุกช่วงวัยด้วยความห่วงใยและใส่ใจ ตั้งแต่ วัยเด็ก วัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงาน ไปจนถึงวัยสูงอายุ เริ่มจากการดูแลทารกในครรภ์ ส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์คุณภาพ เมื่อถึงวัยเรียน เทศบาลก็เข้าไปดูแลเรื่องโภชนาการ มีการออกตรวจสุขภาพอนามัยตามโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค และตรวจติดตามสภาวะของเด็ก สำหรับในวัยทำงาน เทศบาลจะคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อไม่ให้กลุ่มป่วยมีภาวะแทรกซ้อน และไม่ให้กลุ่มเสี่ยงกลายเป็นกลุ่มป่วย สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง และคนพิการ (Long Term Care) มีการจัดตั้งทีมสหสาขาวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วย แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เกษัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักกายภาพบำบัด นักการแพทย์แผนไทย และผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยเรื้อรัง (Care Giver) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้ที่จะคอยทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีปัญหาสุขภาพก็จะจัดหากิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนจัดตั้งหน่วยบริการปฐมภูมิ ให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานในสะดวก มีระบบการให้คำปรึกษา และส่งต่อที่รวดเร็ว

หลัก

สูตรคุณภาพบนความเท่าเทียม

จุดเด่นของระบบการศึกษาในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดไม่ได้หยุดนิ่งอยู่ที่การสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชน แต่ยังใส่ใจกับการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ และทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน เช่น นำการสอนรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้อิสระแก่เด็กในการเรียนรู้ตามสิ่งที่สนใจจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังลงนามความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเทศบาลเมืองผางเจียงก่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการพัฒนาและยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การจัดหลักสูตรพิเศษเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษพัฒนาทักษะและช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น

กินอยู่

ถูกสุขลักษณะ

ไม่เพียงดูแลสุขภาพ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดยังใส่ใจความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าและบริการของพี่น้องประชาชน มีการออกตรวจ เฝ้าระวังคุณภาพอาหารและสินค้าอยู่เป็นประจำ ทั้งในร้านอาหาร แผงลอย ห้างสรรพสินค้า และตลาดสด ให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีการออกหน่วย หน่วยตรวจสอบคุณภาพอาหารเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการตลาด รวมถึงมีการจัดตั้งเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค คอยทำหน้าที่เฝ้าระวังคุณภาพอาหาร และตรวจสอบหาสารปนเปื้อน ยกตัวอย่างเช่น ชมรม อย. น้อย ในโรงเรียน ที่จะดูแลสุขภาพโภชนาการในโรงเรียนและชุมชน/ อสม. นักวิทยาศาสตร์ รณรงค์และเฝ้าระวังยาที่ห้ามจำหน่ายร่วมกับเจ้าหน้าที่/ อสม. นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ คอยตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารและเครื่องสำอางร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาล

บูรณาการ

ท้องถิ่น ป้องกันภัยพิบัติ

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือด้านบรรเทาสาธารณภัย ทำหน้าที่บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และยังสามารถจับมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงอีก 4 แห่ง สนธิกำลังคน และทรัพยากรที่แต่ละหน่วยงานมีอยู่นำมาใช้ เพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม รูปแบบที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การที่แต่ละท้องถิ่นช่วยกันลงขันงบประมาณ และบริหารจัดการงบประมาณร่วมกัน การบูรณาการในลักษณะนี้ ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญเหตุ ลดภาระค่าใช้จ่ายที่ซ้ำซ้อน เกิดการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า ประชาชนเข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็ว และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

จัดการ มลพิษ เพิ่มพื้นที่สีเขียว

เพิ่มพื้นที่สีเขียว

พัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่รกร้างว่างเปล่า บริเวณบึงพลาญชัย คลองคูเมือง และพื้นที่เอกชน ให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ขยายพื้นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ให้ใหญ่ขึ้น โดยการผนวกรวมพื้นที่บ้านพักข้าราชการตำรวจ (เดิม) ให้เป็นส่วนหนึ่งของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ปัจจุบันเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีพื้นที่สีเขียว 3.49 ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่เมือง

การจัดการขยะ

เดิมที่เทศบาลประสบปัญหาขยะตกค้างในพื้นที่จำนวนมาก แต่ภายหลังมีการวางระบบจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เริ่มจากการจัดการขยะในครัวเรือนตามหลัก 3Rs ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ธนาคารขยะรีไซเคิล รณรงค์ให้ร้านค้าและประชาชนงดใช้โฟมบรรจุอาหาร เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บและการกำจัดขยะด้วยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล รวมถึงติดตั้งระบบ RDF (Refuse Derived Fuel) นำขยะมาผลิตเป็นเชื้อเพลิง ทำให้แก้ปัญหาขยะตกค้างและลดปริมาณขยะที่เข้าสู่ระบบได้จำนวนมาก

2555 ปริมาณขยะ **76** ตัน/วัน

2562 ปริมาณขยะ **47** ตัน/วัน

ลดปริมาณการปล่อย
ก๊าซเรือนกระจก

57,123 ตัน

คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

ขาย Carbon Credit
รวมทั้งสิ้น

16.9 ล้านบาท

การจัดการคุณภาพน้ำ

ปรับปรุงคุณภาพน้ำในบึงพลาญชัยและคลองคูเมือง ที่อาศัยระบบการไหลเวียนน้ำตามธรรมชาติ โดยการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองหญ้ามาเข้าสู่บึงพลาญชัย เป็นลักษณะของการใช้น้ำดีจากอ่างเก็บน้ำไปผลักดันน้ำในบึงพลาญชัย ให้ไหลลงคลองคูเมือง ทำให้น้ำเกิดการหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา ระบบดังกล่าวจึงเป็นการนำลักษณะทางกายภาพของเมืองที่มีคูน้ำล้อมรอบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้เกิดค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีอื่น นอกจากนี้ยังควบคุมให้มีการติดตั้งบ่อดักไขมันในอาคารบ้านเรือน เพื่อลดการปล่อยน้ำเสียลงคลอง และออกเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำและมลพิษทางอากาศ

แอป

พลิเคชัน Smart 101

มีการพัฒนา แอปพลิเคชัน Smart 101 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารกับประชาชน ภายในแอปพลิเคชัน ประกอบไปด้วยฟังก์ชัน ข่าวสารประชาสัมพันธ์ เบอร์โทรศัพท์ สายด่วน การแจ้งเหตุ/ ร้องทุกข์ และภาพกล้องวงจรปิดในเขตเทศบาล ประชาชนสามารถแจ้งปัญหาข้อร้องเรียนต่าง ๆ ผ่านทางแอปพลิเคชันได้ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียน เทศบาลก็จะเข้าไปจัดการอย่างรวดเร็ว

นวัตกรรม

การพัฒนาเมือง

สิ่งที่ทราบกันแล้วว่าเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นที่ตั้งของโบราณสถานที่สำคัญหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำแพงเมืองและคูเมืองโบราณ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ คู่บ้านคูเมือง แสดงถึงวิถีชีวิตและความเจริญรุ่งเรืองของเมืองร้อยเอ็ดมาแต่ครั้งอดีต อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของความเป็นเมืองทำให้เกิดการรุกราน จัปจองที่ดินบริเวณคูเมืองและกำแพงเมือง สร้างที่อยู่อาศัยหนาแน่นกลายเป็นชุมชนแออัด นำมาซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด อีกทั้งยังทำให้โบราณสถานทรุดโทรมและเสียหาย

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจึงได้วางแผนงานปรับปรุงภูมิทัศน์วัฒนธรรมบริเวณคูเมือง-กำแพงเมือง ให้สวยงาม น่าอยู่ พร้อมกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนริมคลองคูเมือง-กำแพงเมืองให้ดีขึ้น โดยจัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ที่เหมาะสม และจัดระเบียบการสร้างอาคาร ที่บังบังกสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ พร้อมกับปรับปรุงฟื้นฟูแนวคูเมือง-กำแพงเมืองและเพิ่มเส้นทางคมนาคมขนส่ง เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2536 จนถึงปัจจุบัน ในช่วงแรกถูกต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก แต่ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เริ่มจากการจัดเวทีประชาคม รับฟังความคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับชาวบ้าน ยึดหลักการพูดคุยขอความร่วมมือ ประนีประนอม ใช้ความจริงใจเข้าแก้ไข้ปัญหา และดำเนินงานผ่านกลไกองค์กรชุมชน ประกอบกับได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมศิลปากร การเคหะแห่งชาติ สหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด กรมธนารักษ์ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จนในที่สุดการแก้ปัญหาบุกรุกที่ดินในแหล่งโบราณสถานก็ประสบความสำเร็จ ชาวบ้านจำนวน 250 ครอบครัว ยินยอมย้ายออก และเข้าอยู่อาศัยในที่พักแห่งใหม่ “ชุมชนมั่นคงพัฒนา” ที่ทางเทศบาลจัดเตรียมไว้ให้ นอกจากนี้เทศบาลยังได้ขยายผลต่อยอดการแก้ไขปัญหาบุกรุกพื้นที่บริเวณคูเมือง-กำแพงเมือง ไปยังชุมชนอื่นๆ

จัดหาที่ดินและสร้างที่อยู่อาศัยแห่งใหม่บนที่ดินราชพัสดุ
เนื้อที่ 23 ไร่ ให้กับประชาชน จำนวน 250 ครอบครัว
พร้อมจัดหาสาธารณูปโภคที่จำเป็น

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การพัฒนาอาชีพ
สร้างสวัสดิการและการออม โดยการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการ
สร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ยากไร้ ทำให้ประชาชน
มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

ปรับปรุงภูมิทัศน์คูเมือง-กำแพงเมืองให้สวยงาม ร่มรื่น
เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

กระบวนการทำงาน

1

สำรวจข้อมูลและชี้แจง
ทำความเข้าใจกับประชาชน

สำรวจจำนวนผู้บุกรุก

จัดเวทีประชาคม

2

สำรวจข้อมูลและชี้แจง
ทำความเข้าใจกับประชาชน

ที่ดินราชพัสดุ 23 ไร่

ไม่ไกลจากเมือง เดินทาง
สะดวก

3

จัดระบบการบริหาร
ที่อยู่อาศัยแห่งใหม่

จัดสรรการใช้ที่ดิน

พัฒนาสาธารณูปโภค

4

ปรับปรุงภูมิทัศน์คูเมือง-กำแพงเมือง

ฟื้นฟูแนวคูเมือง-กำแพงเมือง
ให้สอดคล้องกับรูปแบบเดิม

จัดให้มีสวนสุขภาพ

สร้างถนนริมคลองคูเมือง-กำแพงเมือง

หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
หน่วยงานหลัก

กรมอนุรักษ์
เจ้าของพื้นที่
(ผู้ถือกรรมสิทธิ์)

ขบวนการองค์กรชุมชน
กลไกหลักสร้าง
การมีส่วนร่วม/
และฉันทามติ

ย้ายชุมชน/
จัดหาที่อยู่ใหม่/
ปรับปรุง
ภูมิทัศน์

กรมศิลปากร
ดูแลโบราณสถาน
คูเมือง-กำแพงเมือง

สถาบันพัฒนา
องค์กรชุมชน
เป็นแหล่งเงินทุน

การเคหะแห่งชาติ
ออกค่าใช้จ่าย
ระบบสาธารณูปโภค
พื้นฐาน

สหกรณ์
จังหวัดร้อยเอ็ด
จัดตั้ง สหกรณ์
เคหะมั่นคงพัฒนา จำกัด

โครงการนี้ตอบโจทย์การบริหารจัดการเมืองในหลาย ๆ มิติ ทั้งมิติด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยิ่งประโยชน์ให้กับคนกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่น ทำให้รัฐได้คืนโบราณสถาน ประชาชนได้บ้าน ชุมชนได้พัฒนา การที่เราช่วยจัดหาที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ให้กับผู้ที่ถูกรุก ทำให้เขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ถูกสุขลักษณะ เกิดความมั่นคงในชีวิต และยังเป็นการคืนศักดิ์ศรีความเป็นคน ให้กับเขาด้วย โครงการนี้จึงเป็นความภาคภูมิใจในการบริหารท้องถิ่นของเรา ที่แสดงให้เห็นว่า เราสามารถดูแลจัดการท้องถิ่นของเราได้เป็นอย่างดี

นายบรรจง ไชยจิรพันธ์
นายกเทศมนตรีเมืองร้อยเอ็ด

มีกรอบแนวคิดในการพัฒนาที่ชัดเจน
สอดคล้องกับบริบทของเมือง
และบริหารจัดการด้วยกระบวนการ
มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1

ให้ความสำคัญกับกระบวนการ
สร้างความรู้ ความเข้าใจกับคนในพื้นที่
ชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ชาวบ้าน
จะได้รับ เริ่มจากการเข้าหากลุ่มคนที่ได้

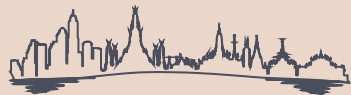
2

ประโยชน์โดยตรงจากโครงการพัฒนา
เพื่อให้คนเหล่านั้นกลายมาเป็น
แรงสนับสนุน และใช้ขบวนการองค์กรชุมชน
เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน

3

บริหารงานด้วยความโปร่งใส
ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง ทำให้
ได้รับความร่วมมือจากพี่น้องประชาชน
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัย
ความสำเร็จ

เทศบาลตำบลท่าคันโท

เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ยอดเยี่ยมระดับประเทศ

เลขที่ 456 หมู่ที่ 1 ตำบลท่าคันโท อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 46190
โทรศัพท์ : 0-4387-7088 ต่อ 22 โทรสาร : 0-4387-7088 ต่อ 22
อีเมล : tesbalthakantho@gmail.com , admin@thakhantho.go.th

9,143

คน

ท่าคันโทเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน
คืนสู่วิถีธรรมชาติ ความสะอาด
สุขภาวะ สิ่งแวดล้อมการศึกษาเป็นเลิศ
เกิดอัตลักษณ์วัฒนธรรมองค์กร
น้อมคำสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สองเมืองพลเมืองมิสุข ท่าคันโท-ศรีธาตุ

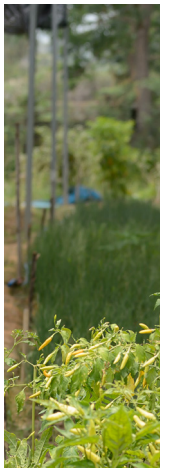
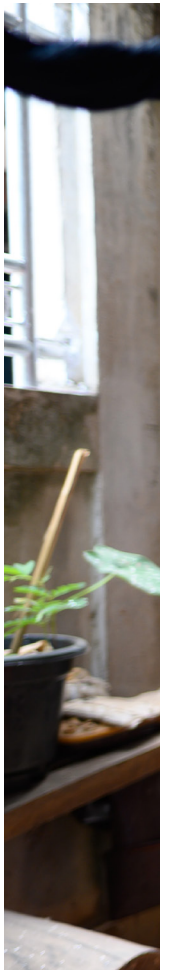
พื้นที่บางส่วนของเทศบาลตำบลท่าคันโท ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดงมูล และวนอุทยานแห่งชาติภูพระ ภูโน ภูเฒ่า มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารและพืชสมุนไพรที่สำคัญของชุมชนทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ เพราะอยู่ติดกับแหล่งน้ำสำคัญอย่างลำน้ำปาว ประกอบกับมีลำห้วยท่าคันโทไหลผ่านกลางพื้นที่ ชาวบ้านจึงได้ใช้ประโยชน์ในการทำประมง เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูกทำการเกษตร ซึ่งพื้นที่รอบ ๆ ลำน้ำปาว ยังเป็นที่ปลูกข้าวและทำการเกษตรแหล่งใหญ่ในเขตเทศบาล นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ด้วยหนึ่งแห่ง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ต้องมีการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก รองจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

นายวิรภัทร ราชชมภู
นายกเทศมนตรีตำบลท่าคันโท

เราเน้นการพัฒนาให้ท่าคันโทเป็นเมืองท่องเที่ยว
สร้างรายได้ สร้างงาน นำเงินเข้าท้องถิ่น เมืองของเรา
มีจุดเด่นและจุด check in หลายแห่ง มีทั้งแม่น้ำ มีภูเขา
และพื้นที่ธรรมชาติที่งดงาม นอกจากนี้เรายังได้พัฒนา
ตลาดแบบรวมกลุ่มขึ้นมา มีลักษณะเป็น community
ตั้งอยู่กลางใจเมือง เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของอำเภอ
ทำให้เกิดการหมุนเวียนรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ไม่เพียงเท่านั้น
เรายังส่งเสริมผ้าทอพื้นเมืองลายคำมาศ และลายคันโท ซึ่งงดงาม
และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ให้เป็นสินค้า OTOP
สร้างรายได้ให้กับพี่น้องชาวบ้าน

ผังเมืองชุมชน

เทศบาลตำบลท่าคันโทเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงไม่กี่แห่งในประเทศไทย ที่จัดทำผังเมืองรวมของท้องถิ่น เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมกับพื้นที่ จัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนให้มีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างเป็นระบบ ผังเมืองชุมชนเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ เทศบาลตำบลท่าคันโท อำเภอท่าคันโท และประชาชน เป็นการวางผังเมืองรองรับการพัฒนาชุมชนท่าคันโทให้เป็นศูนย์กลางในการบริหารราชการและศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของท้องถิ่น โดยมีการกำหนดพื้นที่รองรับการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยซึ่งจะมีการขยายตัวมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ผังเมืองชุมชนที่จัดทำขึ้นบนความร่วมมือของภาครัฐและคนในท้องถิ่น ยังจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสงวนรักษาพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นกระดูกสันหลังของท่าคันโท และช่วยควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณอ่างเก็บน้ำ สองฝั่งคลอง และพื้นที่ป่าธรรมชาติ ให้มีสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ความสำเร็จที่เกิดขึ้นภายหลังการนำผังเมืองรวมชุมชนท่าคันโทไปใช้ ได้จากการที่ไม่มีปัญหาการก่อสร้างรุกล้ำที่สาธารณะ จนถึงขั้นที่ต้องสั่งรื้อถอนและดำเนินคดีตามกฎหมาย

สุขภาวะดีถ้วนหน้า

สุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีของประชาชน คือ องค์ประกอบอย่างหนึ่งของคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะต้องดูแลกันและกันให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งการป้องกัน การเฝ้าระวัง การรักษา และการฟื้นฟู ที่ผ่านการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ป่วยระยะเฝ้าระวัง ยิ่งค่อนข้างจำกัด และไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง “ศูนย์โฮมสุข หรือ ศูนย์บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสุขภาพในชุมชน” ที่เทศบาลจัดตั้งขึ้น เป็นการพัฒนาระบบบริการเชิงรุก แบบองค์รวม ที่ไม่เพียงแต่ให้บริการด้านสาธารณสุข ยังครอบคลุมไปถึงเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา ให้คนเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยความช่วยเหลือของท้องถิ่น และกลไกการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ศูนย์โฮมสุข จะทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลาง กายภาพบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวบรวมข้อมูล สุขภาพ รับเรื่องราวร้องทุกข์ ประสานการรวมกลุ่ม และจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

จัดตั้ง “กองทุน LTC เทศบาลตำบลท่าคันโท” ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care: LTC) ในพื้นที่ หมุนเวียนเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพด้าน

สุขภาพเข้าไปให้คำปรึกษาและจัดให้มีผู้เข้าไปดูแล (care giver) อย่างใกล้ชิด ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของกลุ่ม LTC คือ ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวจากความเสื่อมของร่างกาย ซึ่งจำเป็นต้องฟื้นฟูร่างกายอยู่เสมอ ในขณะที่เครื่องมือและอุปกรณ์กายภาพบำบัดส่วนใหญ่ก็มีราคาแพง แม้ว่าโรงพยาบาลประจำจังหวัดจะให้บริการฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย แต่ด้วยระยะทางที่ห่างจากตัวอำเภอเมือง ทำให้ผู้มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส จึงเข้าถึงบริการได้น้อยมาก เทศบาลตำบลท่าคันโทจึงจับมือกับนักกายภาพบำบัดประดิษฐ์อุปกรณ์ฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างง่ายขึ้น ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวัสดุในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายแต่ยังคงมาตรฐานของอุปกรณ์ฟื้นฟูได้อย่างครบถ้วน เช่น การทำดัมเบลจากปูน ทึบขยับแขนและขาที่ทำจากไม้และเชือก นอกจากนี้ยังให้ผู้พิการในชุมชนมาช่วยกันผลิต พร้อมจัดทำคู่มือและข้อบ่งใช้ในการใช้งานอุปกรณ์แต่ละประเภทด้วย ไม่เพียงเท่านั้นด้วยความร่วมมือของเทศบาลตำบลท่าคันโท องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สาธารณสุขอำเภอโรงพยาบาลท่าคันโท ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมคนพิการ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ศูนย์โฮมสุข ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป และบริษัทไทยวา จำกัด (มหาชน) สาขากาฬสินธุ์ ยังร่วมกันจัดตั้ง “ธนาคารกายอุปกรณ์ประยุกต์” ให้บริการยืมอุปกรณ์กายภาพบำบัดประยุกต์ ที่จัดทำขึ้นเองภายในชุมชนแก่ผู้มีปัญหาการเคลื่อนไหวได้ใช้ฟื้นฟูร่างกาย

ในส่วนการจัดบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินในผู้สูงอายุ เทศบาลได้พัฒนา แอปพลิเคชัน “EMS ท่าคันโท 365” ซึ่งมีการนำเข้าสู่ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้งของผู้ป่วยและผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิงไว้ในแอปพลิเคชัน เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินผู้ใช้งานสามารถกดปุ่มแจ้งเตือนความช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชัน ข้อมูลจะถูกส่งไปยังศูนย์ EMS ท่าคันโท จากนั้นจะมีการประสานความร่วมมือเข้าช่วยเหลือทันที

อาหารปลอดภัย KS เมืองชุมชน

ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร แต่เดิมมีการใช้สารเคมีกันค่อนข้างมาก ภายหลังเทศบาลได้เข้าไปส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษและการทำเกษตรอินทรีย์ให้กับเกษตรกรริมลำน้ำปาว เพื่อลดการปนเปื้อนสารเคมีลงแหล่งน้ำ และมุ่งหวังให้ชาวบ้านมีสุขภาพดีจากการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย เป็นการส่งเสริมในลักษณะของการทำเกษตรแปลงใหญ่บนที่ดินสาธารณะบนพื้นที่ประมาณ 30 ไร่ จัดสรรที่ดินให้ชาวบ้านที่มีรายได้น้อยได้ร่วมกลุ่มกันปลูกผักปลอดสารเคมี มีการอบรมให้ความรู้ให้กับสมาชิก โดยใช้ระบบชาวบ้านสอนชาวบ้าน บริหารจัดการและตรวจสอบควบคุมคุณภาพกันเองภายในชุมชน (self-certified) เพื่อให้มั่นใจว่าผลผลิตจากแปลงปลูกปลอดสารเคมีอย่างแท้จริง ภายหลังได้รับการรับรองมาตรฐาน “KS : kalasin food safety” ตราสัญลักษณ์อาหารปลอดภัยของจังหวัดกาฬสินธุ์ จากคณะกรรมการอาหารปลอดภัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผักที่ปลูกได้รับการตอบรับที่ดีจากตลาด จนปลูกไม่ทันขาย สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านปีละเกือบ 2 แสนบาท ผลกำไรที่ได้นอกเหนือจากจะเป็นรายได้ส่วนบุคคลแล้ว สมาชิกทุกคนต้องจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นเงินกองกลางสำหรับการบริหารจัดการแปลงผัก เช่น ค่าไฟฟ้าในการสูบน้ำรดแปลงผัก ซึ่งในปัจจุบันได้ใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อสูบน้ำรดแปลงผักในพื้นที่บางส่วนด้วย

ตลาด สดน่าซื้อ

เพราะใส่ใจในความปลอดภัยของผู้บริโภค เทศบาลจึงส่งเสริมให้ร้านอาหารและแผงลอยนำพืชผักปลอดสารพิษมาจำหน่าย ควบคุมดูแลให้ร้านค้าปฏิบัติตามมาตรการสุขาภิบาลอาหาร ปรับปรุงสถานที่ปรุงอาหารให้สะอาดปลอดภัยถูกสุขลักษณะ มีเครือข่ายเฝ้าระวังด้านอาหารปลอดภัย ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน มีการเก็บตัวอย่างอาหารนำไปทดสอบในห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจติดตามคุณภาพอาหารอยู่เสมอ สินค้าที่ได้การรับรองมาตรฐานจะมีการทำ QR code ติดไว้ที่ผลิตภัณฑ์ให้ข้อมูลแหล่งที่มา กระบวนการผลิต และการตรวจสอบมาตรฐาน สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค และเป็น การส่งเสริมการตลาดในอีกรูปแบบหนึ่งด้วย ปัจจุบันตลาดสดเทศบาลตำบลท่าคันโท เป็นตลาดสดที่ได้มาตรฐาน ผ่านการรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการสุขาภิบาลอาหารในตลาด EHA 1002 (Environmental Health Accreditation)

จัด การขยะ

ขยะเป็นปัญหาที่หลายท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญ เพราะไม่รู้ว่าจะจัดการกับปริมาณขยะจำนวนมากในแต่ละวันอย่างไร ยิ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของตนเองด้วยแล้ว การให้ความสำคัญกับการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดจึงเป็นเรื่องสำคัญ เทศบาลตำบลท่าคันโทเริ่มบริหารจัดการขยะอย่างจริงจังมานานแล้ว มีการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลขยะชุมชน วิเคราะห์องค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น นำข้อมูลเหล่านั้นไปสู่การจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าคันโท ที่เน้นการจัดการขยะในครัวเรือน เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะ นำขยะอินทรีย์มาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ด้านการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา หน่วยงานเอกชน และศาสนสถาน ให้ทุกหน่วยของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ จนปริมาณขยะในแต่ละปีลดลงอย่างต่อเนื่อง

ปริมาณขยะก่อนและหลังดำเนินงาน

2561 ปริมาณขยะ **9** ตันต่อวัน

ปริมาณขยะ **4.1** ตันต่อวัน

2563

สภาเด็กและเยาวชนชนดูแล สิ่งแวดล้อม

ปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ได้เข้าไปเรียนรู้ และร่วมลงมือปฏิบัติ ค่อย ๆ หล่อหลอมเมล็ดพันธุ์แห่งการอนุรักษ์และสำนึกรักษ์บ้านเกิดให้อยู่ในใจของเด็ก ๆ ดำเนินกิจกรรมในนามของสภาเด็กและเยาวชน ที่เข้ามามีบทบาทในการดูแลป่าโคกคำแคนร่วมกับชุมชนจัดหลักสูตรธรรมชาติศึกษามีปราชญ์ชาวบ้านคอยให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่า พืชชนิดไหนกินได้ และชนิดไหนมีสรรพคุณทางยา การสำรวจขึ้นทะเบียนต้นไม้ อนุรักษ์พันธุ์ไม้ท้องถิ่นและมีการปลูกต้นไม้เพิ่ม เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อที่ป่าจะยังคงทำหน้าที่เป็นแหล่งอาหารตามฤดูกาลให้กับชาวบ้าน บทบาทของสภาเด็กและเยาวชนท่าคันโท จึงเป็นโมเดลในการดูแลป่าที่มีเด็ก ๆ เป็นคนขับเคลื่อนร่วมกับชาวบ้าน

ท่าคั่นโทโมเดล

เทศบาลตำบลท่าคั่นโท มีโมเดลในการบริหารจัดการเมืองเป็นของตนเอง ที่เรียกว่า ท่าคั่นโทโมเดล เป็นลักษณะของการทำงานแบบขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ 1) การพัฒนาคน (ภูพระ) ภายใต้ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่จะบริหารจัดการบุคลากรให้มีความเป็นเลิศในการทำงาน เพิ่มทุนทางปัญญาพัฒนาตนเอง และบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล 2) การพัฒนาระบบงาน (ภูโน) ของศูนย์วิจัยและพัฒนาวิชาการ เกี่ยวข้องกับการวางยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนงานในการจัดการเมือง และ 3) ศูนย์พัฒนารองรับผิชอบชุมชน (ภูไฉน) ซึ่งจะดูแลชุมชนในทุกมิติ เช่น มิติเมืองอยู่ดี คนมีสุข ชุมชนแห่งการเรียนรู้ เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และเครือข่ายภาคประชาชนในทุกชุมชน ทั้งนี้หัวใจหลักของการบริหารจัดการเมืองทั้ง 3 ระบบ จะต้องทำงานแบบเชื่อมโยงกัน ยึดโยงประชาชนเป็นศูนย์กลาง สานพลังทุกภาคส่วน เข้ามาสนับสนุนให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

นวัตกรรม

การพัฒนาเมือง

บริหารจัดการน้ำ และพัฒนาประปาท้องถิ่นคุณภาพ

ในอดีตเมื่อถึงช่วงฤดูแล้งเทศบาลตำบลท่าคันโทจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เพราะไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำที่เพียงพอับความต้องการ ปริมาณน้ำในแต่ละปีจึงขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการน้ำของเขื่อนลำปาว ทำให้เกิดปัญหาแย่งชิงน้ำระหว่างชาวบ้าน เกษตรกร ชาวประมง และโรงงาน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชน แต่หลังจากมีการสร้างคันคูตินและอ่างเก็บน้ำหาดคันโท รวมถึงมีการวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วม ที่ดูแลทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และการจัดสรรน้ำอย่างเท่าเทียม ในที่สุดก็สามารถแก้ไขปัญหาได้เบ็ดเสร็จ

การจัดสรรน้ำของที่นี้จะแบ่งน้ำใช้ออกเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ 1) น้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปา 2) น้ำสำหรับภาคอุตสาหกรรม 3) น้ำเพื่อการเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการจัดสรรน้ำที่นำมาผลิตน้ำประปาเป็นอันดับแรก เพราะเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องประเมินความต้องการใช้น้ำของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมด้วย เพื่อจะได้จัดสรรน้ำให้เพียงพอกับความต้องการและสำรองน้ำ เพื่อไว้ในกรณีที่ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ

เทศบาลได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับผู้ใช้น้ำกลุ่มต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องส่งแผนงานการใช้น้ำให้กับเทศบาลล่วงหน้า 3 ปี เพื่อจะได้วางแผนบริหารจัดการน้ำร่วมกัน อีกทั้งยังกำหนดด้วยว่า หากระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำลระดับต่ำกว่า 2.3 เมตร โรงงานจะต้องทำหน้าที่สูบน้ำจากลำน้ำปาวเข้าอ่างเก็บน้ำ แต่ถ้าระดับน้ำต่ำกว่า 2 เมตร โรงงานจะต้องหยุดสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำทันที หากไม่ปฏิบัติตามหน่วยงานราชการและชุมชนจะใช้มาตรการทางสังคมเข้ากวดขัน เพื่อให้โรงงานทำตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ เลยเป็นที่มาว่าทำไมเทศบาลตำบลท่าคันโทจึงสามารถบริหารจัดการน้ำได้เพียงพอกับความต้องการ

เปรียบเทียบก่อนและ
หลังการดำเนินงาน

2550 - 2560

แหล่งปริมาณน้ำดิบ

ก่อนการดำเนินงาน

2,440,000 ลบ.ม.

2561 - 2564

หลังดำเนินงาน

แหล่งปริมาณน้ำดิบ

5,600,000 ลบ.ม.

เมื่อปริมาณน้ำเพียงพอกับความต้องการ จึงเริ่มมีการพัฒนากระบวนการผลิตน้ำประปาให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ตามแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำดื่มที่ปลอดภัย (Water Safety Plan : WSP) ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบการผลิตน้ำประปาให้ได้มาตรฐานอย่างเข้มงวดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ ต้นน้ำ (แหล่งน้ำดิบ) กลางน้ำ (กระบวนการผลิต) และปลายน้ำ (คุณภาพน้ำประปาที่ส่งถึงผู้บริโภค) อีกทั้งเทศบาลยังบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยสนับสนุนด้านองค์ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ในกระบวนการผลิตและควบคุมคุณภาพน้ำประปาให้ได้มาตรฐานด้วย

ขั้นตอนการจัดการน้ำสะอาด

Water Safety Plans : WSP

เทศบาลตำบลท่าคันโท

ต้นน้ำ
Protect

ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานสาธารณสุข สถานศึกษา ชุมชน ภาคเอกชน) เพื่อวางแผน การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จัดการและเฝ้าระวังแหล่งน้ำธรรมชาติร่วมกันระหว่างชุมชนและ โรงอุตสาหกรรม/ปกป้องแหล่งน้ำดิบจากการปนเปื้อน

กลางน้ำ
Remove

กำจัดสิ่งปนเปื้อนโดยวิธีบำบัดให้น้ำสะอาด ตามกระบวนการผลิตน้ำประปา คุณภาพมาตรฐาน WSP และ EHA 2001 ภาคีเครือข่าย (กรมอนามัย สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ การประปา ส่วนภูมิภาค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 4 ฯลฯ) สนับสนุนด้านวิชาการ เทคโนโลยี และงบประมาณ

ปลายน้ำ
Prevent

ตรวจสอบคุณภาพน้ำปลายสายเป็นประจำทุกวัน/ป้องกันไม่ให้น้ำกลับมา ปนเปื้อน
มีอาสาสมัครในชุมชนคอยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาปลายสาย หากพบ น้ำประปาขุ่น สามารถเปิดวาล์วระบายตะกอนได้ทันที

การผลิตน้ำประปาของเราแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ตรงที่
เราใช้ระบบ WSP และ EHA2001 ในการควบคุมคุณภาพ
ซึ่งเป็นระบบเดียวกับที่ใช้ในการประปาส่วนภูมิภาค และการประปา
นครหลวง เราเริ่มต้นใช้มาตรฐานนี้ตั้งแต่ปี 2560 ถือได้ว่าเป็น
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบแห่งแรกที่น่าระบบนี้มาใช้

นายวิรัชกร ราชชมภู
นายกเทศมนตรีท่าคันโท

การบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วม และการนำแนวทาง WSP มาใช้ผลิตน้ำประปาคุณภาพ
ทำให้ชาวบ้านมีน้ำประปาที่ใสสะอาด ผ่านการรับรองมาตรฐานน้ำประปาดื่มได้ของกรมอนามัยไว้ใช้
เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการน้ำจาก 14 หน่วยงาน มีห้องปฏิบัติการ และเครื่องมือ
ตรวจสอบคุณภาพน้ำประปาที่ได้มาตรฐาน มีน้ำอุปโภคบริโภคเพียงพอกับความต้องการ

การมีส่วนร่วมของ
ภาคประชาชนใน
การบริหารจัดการเมือง

การสร้างความร่วมมือกับ
ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
เพื่อหนุนเสริมการทำงาน
ให้เป็นไปตามเป้าหมาย
ที่กำหนดไว้

ทำงานเชิงรุก เข้าถึงชุมชน มีการจัดตั้ง
ศูนย์ประสานงานรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้อง
กับชุมชนโดยตรง “เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่”
ทำให้เจ้าหน้าที่และชุมชนใกล้ชิดกันมากขึ้น
ส่งผลดีต่อการทำงาน

1

2

3

ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้รับ
บริการที่สะดวกและรวดเร็ว

4

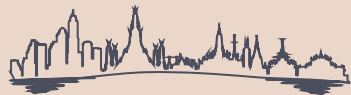
มีนโยบายในการบริหารที่ชัดเจน
ทำให้การสื่อสารไปถึงประชาชน
เป็นไปอย่างชัดเจน นำไปสู่
การขับเคลื่อนงานที่มีประสิทธิภาพ

5

6

ปัจจัย ความสำเร็จ

มีการวางระบบในการบริหารจัดการเมืองแบบองค์รวม
ที่เรียกว่า “ทำคั่นโทโมเดล” ทำให้การทำงานในแต่ละส่วนเกื้อหนุน
และเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การเพิ่มขีดความสามารถบุคลากร
การวางกลยุทธ์และนโยบายของเมือง การปฏิบัติงานที่ครอบคลุม
ทุกมิติที่จะนำไปสู่การเป็น “เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่”

เทศบาลนครปากเกร็ด

เทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยม ระดับประเทศ

เลขที่ 1 ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120
โทรศัพท์ : 0 2960 9704-14 โทรสาร 0 2960 9703
อีเมล : saraban@pakkretcity.go.th

189,356

คน

แหล่งการศึกษาชั้นดี ที่อยู่อาศัยชั้นนำ ถิ่นวัฒนธรรมดั้งเดิม ประชาชนร่วมเสริมการพัฒนา

เทศบาลนครปากเกร็ดตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ติดแม่น้ำยาว หลายกิโลเมตร คำว่า ปากเกร็ด สันนิษฐานว่า อาจจะมีที่มาจากคลองที่ขุดขึ้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เพื่อลัดแม่น้ำเจ้าพระยาให้สั้นลง สมัยก่อนชาวบ้านเรียกคลองนี้ว่า “คลองเตร็ดน้อย” ภายหลังกลายมาเป็น “คลองลัดเกร็ด” (ทำให้เกิดเกาะเกร็ดขึ้นเช่นในปัจจุบัน) บริเวณต้นคลองจึงเรียกกันว่า “ปากเกร็ด” แถวนี้มีชุมชนอยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีทั้งไทย จีน มอญ และแขกมลายู เมืองปากเกร็ดจึงเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ

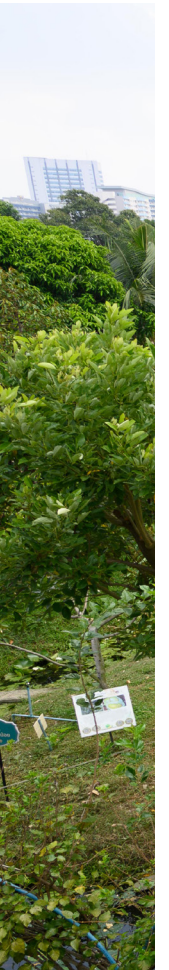
พื้นที่ของปากเกร็ดเป็นดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งปลูกข้าวและสวนผลไม้คุณภาพหลายชนิด โดยเฉพาะทุเรียนและส้มเขียวหวาน เกษตรกรจะขุดคูคลองเพื่อส่งน้ำเข้านาเข้าสวน และทำการเกษตรแบบยกร่อง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านในย่านนี้ แต่จากการขยายตัวของเมืองตามจำนวนประชากรที่หนาแน่นมากขึ้น (หนาแน่นเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร) ได้เปลี่ยนเรือกสวนไร่นาเป็นที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรม และย่านการค้า ดังนั้นการบริหารจัดการเมืองที่แออัดไปด้วยผู้คนจำนวนมาก บนพื้นที่เพียง 36.04 ตารางกิโลเมตร เพื่อตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่ม จึงเป็นความท้าทาย

นายวิชัย บรรดาศักดิ์
นายกเทศมนตรีนครปากเกร็ด

เป้าหมายในการพัฒนาของเรา ก็คือ ทำให้
เทศบาลนครปากเกร็ดเป็นนครแห่งความสุข
ดูแลกันตั้งแต่สภาพความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน
เราต้องทำให้เมืองสะอาด ปลอดภัยจากมลพิษ
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการศึกษาที่ได้มาตรฐาน
รักษาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงาม
โดยจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน
และประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

นคร อารยสถาปัตย์

หากได้มีโอกาสมาเยือนเทศบาลนครปากเกร็ด สิ่งสะดุดตาอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ในหลายจุดของเมือง คงเป็นการออกแบบสถานที่และบริการสาธารณะ ที่ตอบโจทย์การใช้งานของคนทุกกลุ่มทุกวัย ให้ได้รับความสะดวก ปลอดภัย และเข้าถึงการใช้งานอย่างเท่าเทียมกัน โดยนำหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) หรือการออกแบบเพื่อทุกคนในสังคม มาใช้กับการปรับปรุงพื้นที่ พร้อมจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับ ผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยมีจุดสำคัญ ๆ 2 จุด ที่เทศบาลนําร่องพัฒนาได้อย่างครบวงจร

1) ปากซอยติวานนท์-ปากเกร็ด 1 (ซอยประชาบดี) ซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรคนพิการหลายหน่วยงาน ทางเทศบาลจึงทำการปรับปรุงผิวถนนบางส่วนความยาว 1.3 กิโลเมตร สำหรับการใช้งานของรถเข็น มีความกว้างพอที่จะสวนกันไปมาได้อย่างสะดวก พร้อมติดตั้งแผ่นปูพื้นนำทางสำหรับคนตาบอด (Braille Block) ซึ่งทั้งหมดถูกออกแบบให้เชื่อมต่อกับตัวอาคาร ขณะนี้ได้ขยายผลไปยังถนนภูมิเวท เพื่อเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างซอยประชาบดีและท่าเทียบเรือเข้าด้วยกัน

2) ท่าเทียบเรือปากเกร็ด-หัวถนนแจ้งวัฒนะ เป็นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมต่อเดินทางทางรถและทางเรือให้ผู้พิการและผู้สูงอายุ เริ่มตั้งแต่ พัฒนาทางเดินเท้าและทางลาดเชื่อมระหว่างป้ายหยุดรถประจำทางมาจนถึงท่าเรือ และติดตั้งแผ่นเหล็กวางเทียบหัวเรือสำหรับนำรถเข็นลงเรือ นอกจากนี้ยังสร้างทางลาดและ Braille Block เพิ่มเติม เชื่อมจากท่าเรือปากเกร็ดยาวต่อเนื่องไปจนถึงจุดก่อสร้างเขื่อนกันน้ำเซาะไปสิ้นสุดที่วัดสนามเหนือ ยิ่งทำให้ผู้พิการและผู้สูงอายุที่ต้องการข้ามไปยังเกาะเกร็ดได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น นับเป็นการเชื่อมเส้นทางสัญจรทางบกและทางน้ำได้อย่างไร้รอยต่อ

นคร

แห่งความปลอดภัย

ว่ากันว่าความเป็นเมือง (Urbanization) ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว หากไม่ทันตั้งรับก็ต้องเผชิญกับปัญหาหลายอย่างที่ตามมา ทั้งการจราจร มลพิษสิ่งแวดล้อม อาชญากรรม สุขภาพอนามัย และสาธารณูปโภค ซึ่งแต่ละเมืองก็มีวิธีการรับมือกับปัญหาที่แตกต่างกัน สำหรับเทศบาลนครปากเกร็ดได้บูรณาการชุดข้อมูลที่ได้จาก 8 ระบบงานที่มีอยู่เดิม ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด
พื้นฐานเพื่อการรักษาความปลอดภัย 573 กล้อง

2. ระบบตรวจจับเลขทะเบียน
รถยนต์สำหรับการป้องกัน
เหตุอาชญากรรม

3. ระบบตรวจสภาพ
การจราจรออนไลน์
Pakkret Live Traffic

4. ระบบบริหารจัดการ
น้ำ

5. ระบบตรวจวัดฝุ่นละออง
ขนาดเล็กกว่า PM 2.5

6. ระบบขอรับบริการ
งานด่วนไฟฟ้าสาธารณะ
EMS Lamp Service

7. ระบบแผนที่ภูมิศาสตร์
ด้านข้อมูลการป้องกันและควบคุมโรค

8. ระบบควบคุม
คุณภาพน้ำ

นำมาใช้จัดการภาวะวิกฤตของเมืองด้านความปลอดภัย บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยจัดตั้งเป็น ศูนย์ข้อมูลกลางความปลอดภัย เทศบาลนครปากเกร็ด (Pakkret security data center) เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนใน 3 ด้าน ได้แก่

1 ด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และการพัฒนาระบบคมนาคม สาธารณูปโภค

2 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

3 ด้านการป้องกันน้ำท่วมและลดจุดเสี่ยงน้ำท่วมขัง

ศูนย์ข้อมูลกลางความปลอดภัยถูกออกแบบให้ทำงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง เอื้อให้เทศบาลสื่อสารความเสี่ยงไปถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และประชาชนเองยังสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก ผ่านทางการสื่อสารออนไลน์

ภาพที่ปรากฏอยู่บนจอในห้องศูนย์ข้อมูลกลางความปลอดภัย ไม่ได้มีแค่ภาพจากกล้อง CCTV ที่แสดงให้เห็นมุมต่าง ๆ ของเมืองเท่านั้น ยังได้รวบรวมข้อมูลอีกหลาย ๆ ด้าน ที่จะทำให้นครปากเกร็ด เป็นเมืองที่มีความปลอดภัย ยกตัวอย่างเช่น

การนำภาพจากกล้องวงจรปิดและระบบตรวจจับทะเบียนรถยนต์ มาช่วยในการติดตามตัวผู้ต้องสงสัยและผู้ก่อเหตุมาดำเนินคดี ซึ่งระบบงาน CCTV ของเทศบาล ผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO 9001 ถือเป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียวในขณะนี้ที่ได้รับการรับรอง

การนำข้อมูล PM2.5 ที่ได้จากเครื่องวัดค่าฝุ่นละออง PM2.5 แบบเรียลไทม์ มาแจ้งเตือนคุณภาพอากาศให้ประชาชน เทศบาลทำการติดตั้งอุปกรณ์ไว้ตามถนนสายหลักครอบคลุมพื้นที่เทศบาล เป็นหน่วยงานแรกในประเทศที่เฝ้าระวังและสื่อสารความเสี่ยงจาก PM2.5 แบบเต็มพื้นที่

อนุรักษ์

ทุเรียนนนท์

นนทบุรีเป็นแหล่งปลูกทุเรียนคุณภาพดีของประเทศ มีรสชาติโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่ไหน ๆ พื้นที่ปลูกทุเรียนนนท์จะกระจายอยู่ในทุกอำเภอ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง ที่ผ่านมาสวนทุเรียนเริ่มหายไปจากพื้นที่ สาเหตุจากการขยายตัวของเมือง สวนผลไม้แบบยกทรงจึงถูกแทนที่ด้วยบ้านจัดสรรและคอนโดมิเนียม แต่ปัญหาใหญ่ที่ทำให้ทุเรียนเมืองนนท์เกือบจะสูญพันธุ์ คงเป็นเหตุการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี 2554 สวนทุเรียนสามพันกว่าไร่ถูกน้ำท่วมเกือบทั้งหมด เหลือรอดจากน้ำท่วมเพียงไม่กี่สิบไร่

ด้วยเกรงว่าทุเรียนนนท์พันธุ์พื้นเมืองจะสูญหายไปจากพื้นที่ เทศบาลและเกษตรกรจึงได้รวบรวมทุเรียนสายพันธุ์ดั้งเดิมจำนวน 60 สายพันธุ์ นำมาปลูกไว้ในสวนในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ต้องการอนุรักษ์พันธุ์กรรมของทุเรียนนนท์ให้คงอยู่ โดยจัดสรรพื้นที่ 7 ไร่ ภายในสวน จำลองเป็นสวนผลไม้แบบยกทรง และทำการปลูกทุเรียนผสมผสานไปกับไม้ผลชนิดอื่นตามวิธีดั้งเดิมของชาวสวนนนท์ โดยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากเกษตรกรในพื้นที่ และได้พัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้อนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ มีการเก็บรวบรวมฐานข้อมูลการเจริญเติบโตของทุเรียนทุกต้นในโครงการ และจัดทำเป็น QR เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล อีกทั้งยังได้ออกแบบสถานีการเรียนรู้ภูมิปัญญาของคนเมืองนนท์ ในการทำสวนทุเรียนให้กับผู้ที่สนใจได้เข้ามาศึกษา

ความพยายามในการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ของเทศบาล และการที่เกษตรกรช่วยกันฟื้นฟูสวนทุเรียนภายหลังน้ำท่วม ทำให้พื้นที่ปลูกทุเรียนในเขตนนทบุรีมีมากกว่า 4,200 ไร่แล้ว

โมเดล

จัดการน้ำเสียชุมชน

พื้นที่ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีแหล่งน้ำสาธารณะจำนวน 31 แห่ง ทำหน้าที่ระบายน้ำจากชุมชนลงสู่แม่น้ำ ปัจจุบันหลายคลองประสบปัญหาน้ำเน่าเสีย เทศบาลจึงได้ก่อสร้างโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำ (โซน 1 ศรีสมาน) เพื่อบำบัดน้ำเสียจากชุมชนและสถานประกอบการในพื้นที่ สามารถบำบัดน้ำเสียได้วันละ 6,000 ลูกบาศก์เมตร รองรับน้ำเสียจากชุมชนในรัศมี 12 ตารางกิโลเมตร หรือครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 30 ในแต่ละวันจะมีน้ำเสียเข้าสู่ระบบ 5,500 ลูกบาศก์เมตร นอกจากประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำที่ได้มาตรฐาน ภูมิทัศน์รอบโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำยังถูกออกแบบให้เป็นมิตรกับชุมชนที่อยู่รอบๆ และมีการจัดสรรพื้นที่ไว้สำหรับกิจกรรมนันทนาการสำหรับชุมชนด้วย

“การทำโรงบำบัดน้ำเสียรวม ต้องใช้พื้นที่และงบประมาณจำนวนมาก ซึ่งค่อนข้างยุ่งยากและมีปัญหาอุปสรรคมาก เทศบาลมีนโยบายว่า จะให้แต่ละชุมชนเป็นจุดบำบัดน้ำเสีย” นายสุทร บุญศิริชูโต ปลัดเทศบาลนครปากเกร็ด กล่าว

เพื่อให้การบำบัดน้ำเสียครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด เทศบาลนครปากเกร็ดจึงได้ออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนรวมขนาดเล็กตามหมู่บ้าน (Cluster Treatment Plant) นำร่องที่หมู่บ้านลานทอง ปัจจุบันได้ขยายไปยังหมู่บ้านจัดสรรอีก 4 แห่ง รวมแล้วสามารถบำบัดน้ำเสียได้ถึงวันละ 2,080 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ผ่านการบำบัดทั้งหมดจะนำไปรดน้ำต้นไม้ สำรองน้ำไว้ใช้ในรถดับเพลิง อีกส่วนหนึ่งจะปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อฟื้นฟูคุณภาพน้ำในคลองให้ดีขึ้น

จัดการ มูลฝอยอย่างมีส่วนร่วม

ในแต่ละวันขยะมูลฝอยของเทศบาลนครปากเกร็ดมีมากถึง 325 ตัน เทศบาลได้วางระบบในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน นำหลักการ 4Rs : Reduce, Reuse, Recycle, Repair (ใช้น้อย ใช้ซ้ำ รีไซเคิล ซ่อมแซมกลับมาใช้ใหม่) มาใช้ในการจัดการขยะต้นทางให้มีเหลือน้อยที่สุด เช่น รณรงค์ให้ประชาชนลดการใช้โฟมและถุงพลาสติก / ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน และการนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ / ประสานงานกับมูลนิธิวัดสวนแก้วในการบริหารจัดการขยะที่มีขนาดใหญ่เพื่อซ่อมแซมและนำกลับมาใช้ / จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครปากเกร็ด ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะในครัวเรือน และการนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพ น้ำยาล้างจาน การทำสบู่จากน้ำมันใช้แล้ว เป็นต้น

ปริมาณขยะที่คัดแยก

ปี 2563

11,232 ตัน/ปี

ปี 2564

16,973 ตัน/ปี

ปริมาณขยะที่คัดแยกเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 30

ปริมาณการคัดแยกขยะ ปี 2564 จำนวน 16,973 ตัน/ ปี 2563 จำนวน 11,232 ตัน/ ปริมาณขยะที่คัดแยกได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 30

เทศบาลจับมือกับบริษัทเอกชนให้บริการจัดเก็บขยะ ทำให้ประสิทธิภาพในการเก็บขนทำได้ครอบคลุม หมดปัญหาเรื่องขยะตกค้างในพื้นที่ นอกจากนี้ยัง จัดให้มีจุดรวบรวมขยะอันตรายไว้ในทุกชุมชน ซึ่งเทศบาลจะเข้าจัดเก็บเดือนละ 2 ครั้ง อีกทั้งจัดหาถังรองรับมูลฝอยติดเชื้อประเภท หน้ากากอนามัยไว้ตามชุมชนด้วย ซึ่งจะเข้าไปเก็บสัปดาห์ละ 2 ครั้งเช่นกัน ขยะทั้งหมดจะถูกรวบรวมนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

นวัตกรรม

การพัฒนาเมือง

เมืองขนาดใหญ่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่น การบริหารจัดการเมืองด้วยกำลังของเทศบาลเพียงอย่างเดียวจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เทศบาลนครปากเกร็ดจึงใช้กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการ ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการส่งเสริมชุมชนที่มีความพร้อม พัฒนาให้เป็นต้นแบบในแต่ละเรื่อง จากนั้นจึงยกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ ถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีให้กับชุมชนอื่นที่สนใจ

ชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 9 เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมแห่งหนึ่งที่เกิดจากการสนับสนุนของเทศบาล จุดเริ่มต้นมาจากการลักลอบนำขยะมาทิ้งในพื้นที่รกร้างซึ่งอยู่ติดกับชุมชน จนส่งกลิ่นเหม็นสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับชาวบ้าน ธำรงค์ จันทรสุกกรี ประธานชุมชนจึงชักชวนแกนนำมาร่วมกันแก้ปัญหา เบื้องต้นประสานเทศบาลให้เข้ามาจัดเก็บขยะในบริเวณดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามนั้นก็ไม่ใช่การจัดการขยะอย่างยั่งยืนในความคิดแกนนำ การคัดแยกขยะในครัวเรือนต่างหากที่จะเป็นทางออกของเรื่องนี้ เมื่อคิดได้เช่นนี้ แกนนำจึงเข้าไปเรียนรู้วิธีการจัดการขยะจาก ศูนย์รีไซเคิลขยะชุมชนพบสุข ซึ่งเป็นอีกหนึ่งชุมชนในเขตเทศบาลที่ดำเนินการจนประสบความสำเร็จมาแล้ว หลังจากนั้นผู้นำชุมชนจึงนำความรู้ที่ได้มาลงมือปฏิบัติ เริ่มจากจัดการขยะของตนเองก่อน แล้วค่อย ๆ ชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันคัดแยกขยะ คนละไม้คนละมือ มีการรวบรวมขยะรีไซเคิลนำไปจำหน่าย นำขยะจากเศษอาหารมาทำเป็นปุ๋ยหมัก น้ำจุลินทรีย์ชีวภาพ และปุ๋ยมูลไส้เดือน เป็นต้น

ต่อยอดการจัดการขยะในชุมชนไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์กลางเมือง โดยผู้นำชุมชนติดต่อขออนุญาตจากเจ้าของที่ดิน เพื่อนำพื้นที่รกร้างซึ่งเคยเป็นที่ลักลอบทิ้งขยะ มาพัฒนาเป็นสวนเกษตรปลอดสารพิษ นำน้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยมูลไส้เดือน ที่ได้จากขยะอินทรีย์ในชุมชนมาใช้ในการปลูกพืชผักสวนครัวและไม้ผลกินได้ ทดแทนการใช้สารเคมี เปิดพื้นที่ให้คนชุมชนเข้ามาช่วยกันดูแล และเก็บเกี่ยวผลผลิตจากแปลงปลูกนำไปบริโภคในครัวเรือน หรือใครอยากจะทำไปขายก็ทำได้เช่นกัน ชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 9 ได้กลายมาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในบริบทของชุมชนเมือง ที่ครอบคลุมการจัดการในทุกมิติ ทั้งด้านขยะ น้ำเสีย พลังงาน และเกษตรอินทรีย์ ที่บริหารจัดการโดยจิตอาสาของชุมชน

ในแต่ละเดือนมีขยะที่คัดแยกได้ 17,500 กิโลกรัม

สามารถบำบัดน้ำเสียในชุมชน ด้วยน้ำหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์ วันละ 1,000 ลิตร น้ำที่ผ่านการบำบัดจะนำมาใช้ในแปลงเกษตร

ใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับสูบน้ำรดแปลงเกษตรอินทรีย์

ผลผลิตจากแปลงผักสร้างรายได้วันละ 400 บาท

เกิดการแบ่งปันและเอื้ออาทรกันในชุมชน

เป็นมากกว่าเขื่อน

เมื่อถึงฤดูน้ำหลากและน้ำทะเลหนุน ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมเจ้าพระยาจะประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี บางคนต้องทิ้งบ้านเรือนไปอาศัยอยู่ที่อื่น ไม่เพียงเท่านั้นยังต้องเจอกับปัญหาการกัดเซาะริมตลิ่งอันมีสาเหตุมาจากการสัญจรไปมาในแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของอาคารบ้านเรือนที่อยู่ริมน้ำทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ที่อยู่อาศัย นี่จึงเป็นที่มาของการก่อสร้างเขื่อนกันน้ำเซาะริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณสะพานพระราม 4 ไปจนถึงวัดสนามเหนือ มีความยาว 450 เมตร

เราเชิญชาวบ้านที่อยู่ริมน้ำมาวางแผนร่วมกัน เพื่อให้การก่อสร้างที่เกิดขึ้นตอบสนองการใช้ประโยชน์ของพี่น้องประชาชนให้มากที่สุด เราพูดคุยกันว่า ถ้าจะสร้างเขื่อน เราก็คงอยากให้ได้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน หากดูจากทำเลที่ตั้งจะเห็นว่าจุดนี้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว มีทัศนียภาพที่สวยงามมากและเชื่อมต่อการเดินทางไปยังเกาะเกร็ดได้สะดวก เมื่อมีการปรับปรุงภูมิทัศน์เรียบร้อยแล้ว จุดนี้จะเป็น Landmark แห่งใหม่ของนครปากเกร็ด ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจลงสู่ชุมชน

นายวิชัย บรรดาศักดิ์
นายกเทศมนตรีนครปากเกร็ด

จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งของโครงการนี้ คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตรงจุดที่สร้างเขื่อนให้เป็นท่าเรือ ซึ่งจะเป็นต้นทางการเดินเรือจากท่าปากเกร็ดไปถึงท่าสาทร และเมื่อรถไฟฟ้าสายสีชมพูพร้อมใช้งาน บริเวณนี้จะกลายเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางด้วยเรือและรถไฟฟ้าในอนาคต

ใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และมีการจัดประชุมร่วมกับชุมชนเป็นประจำทุกเดือนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

1

ให้ความสำคัญกับหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยสร้างกระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ให้กับ

2

คนในเมือง

3

นำระบบจัดการแบบรวมกลุ่มขนาดเล็กไปใช้กับการจัดการเมืองในบางเรื่องจนได้ผลดี เช่น การบำบัดน้ำเสียชุมชนรวมขนาดเล็กตามหมู่บ้าน ทำให้การบำบัดน้ำเสียทำได้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น

นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเมืองในด้านๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถบูรณาการฐานข้อมูลจากระบบงานที่มีอยู่เดิม มาต่อยอด

4

เพื่อดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

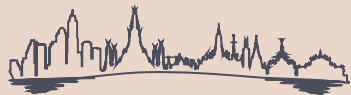
5

แปลงแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” สู่การปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรมโดยบูรณาการการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันในโครงการพัฒนาเมืองต่างๆ

6

ผู้นำมีวิสัยทัศน์และมีความชัดเจนในการบริหารงาน ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพี่น้องประชาชน เช่น การดำเนินงานในโครงการก่อสร้างเขื่อนกันน้ำเซาะริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่สามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้ตรงจุด ในขณะที่เดียวกันยังสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่

ปัจจัย ความสำเร็จ

เทศบาลเมืองยโสธร

เทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยม ระดับประเทศ

เลขที่ 1 ถนนประชาสัมพันธ์ ต.ในเมือง อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร 35000
โทรศัพท์ : 045 711 397 โทรสาร 045 712 252

20,256

คน

เทศบาลเมืองยโสธรน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประเพณีก้าวไกลสู่สากล

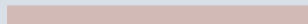
ยโสธร เป็นเมืองเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำชี ในอดีตเขตเทศบาลเป็นที่ตั้งของย่านการค้าและชุมชนเก่าที่เฟื่องฟูอย่างมากในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคแถบนี้ ร่องรอยแห่งความเจริญยังปรากฏให้เห็นในรูปของอาคารบ้านเรือนตามแบบสถาปัตยกรรม ชิโนโปรตุกีส ยโสธรขึ้นชื่อเรื่องงานประเพณีบุญบั้งไฟ งานบุญใหญ่ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนพฤษภาคม เพื่อบวงสรวงพญาแถน เทพเจ้าแห่งฝนของคนอีสาน หวังดลบันดาลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล คนเมืองยโสธรจึงอยู่กันแบบพี่แบบน้องถ้อยก็ถ้อยอาศัย และช่วยกันดูแลเมืองกันคนละไม้คนละมือ แบบที่คนแถวนี้เรียกว่า “กรมยโสธร”

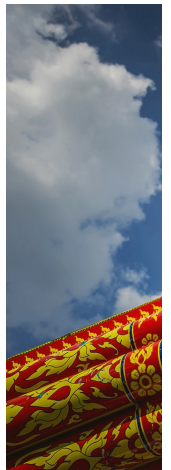
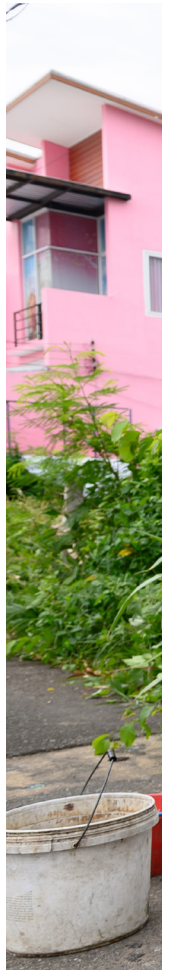

นายณัฐพล นาคสุข
นายกเทศมนตรีเมืองยโสธร

เป้าหมายของเราคือ การทำให้เมืองของเรา
เป็นเมืองแห่งความสุข ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
มีการศึกษาที่เท่าเทียม มีการท่องเที่ยวที่เฟื่องฟู
มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม ยึดหลักการมีส่วนร่วม
ของประชาชนเป็นการพัฒนาท้องถิ่น และบริหารงาน
ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อทำให้
เทศบาลเมืองยโสธรมีความเจริญก้าวหน้า
เป็นเทศบาลเมืองยโสธรยุคใหม่อย่างแท้จริง

แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองยโสธร

ปกติในแต่ละจังหวัดจะมีการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดและผังเมืองเฉพาะในเขตเทศบาล สำหรับใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเมืองและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เทศบาลเมืองยโสธรนอกจากจะมีการออกข้อกำหนดการบังคับใช้ผังเมืองเฉพาะเทศบาลเมืองยโสธร เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมและรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตแล้ว เทศบาลยังร่วมกับสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดยโสธรทำการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบการพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองยโสธร เพื่อให้การวางแผนเมืองมีความเฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ว่าอยากเห็นเมืองพัฒนาไปในทิศทางไหน ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม นำความต้องการของประชาชนมาวิเคราะห์ร่วมกับศักยภาพของเมืองโดยอ้างอิงให้สอดคล้องกับผังเมืองรวมที่มีอยู่ จนได้ออกมาเป็นผังปฏิบัติการเชิงพื้นที่ระดับย่าน และแนวทางการพัฒนาในแต่ละโซน ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เช่น แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อสุขภาวะที่ดีของเมือง แผนงานสร้างการรับรู้เมืองแห่งวัฒนธรรมวิถีอีสาน และแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ซึ่งเทศบาลได้หยิบจับประเด็นการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่ามาพัฒนาต่อยอดเป็นโครงการแรก ได้ผลตอบรับเป็นอย่างดี

ฟื้น เมืองเก่า สร้างเศรษฐกิจชุมชน

ชุมชนสิงห์ท่า เป็นชุมชนการค้าเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับเมืองอุบลราชธานีและหนองบัวลำภู มาตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ และเมื่อฝรั่งเศสเข้ามา มีอิทธิพลในภูมิภาคอินโดจีน จึงเกิดการผสมผสานวัฒนธรรม ไทย จีน และฝรั่ง ที่ยังคงหลงเหลือให้เห็นผ่านอาคารบ้านเรือนโบราณ ที่ดงามด้วยสถาปัตยกรรมแบบ ชิโนโปรตุกีส เทศบาลเมืองยโสธรนำผลการศึกษาที่ได้จากแผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองยโสธร มาต่อยอด ในการพัฒนาย่านเมืองเก่าชุมชนสิงห์ท่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน ให้คึกคัก และต่อลมหายใจให้เมืองเก่ากลับมามีชีวิตอีกครั้ง มีการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่าทุกวันพุธ เปิดตลาดต้องชม ให้ประชาชนออกจากร้านจำหน่ายสินค้ากันทุกวันพฤหัสบดี และจัดกิจกรรม ตักบาตรย้อนยุคในทุกเช้าวันศุกร์ นอกจากนี้เทศบาลยังจับมือกับมหาวิทยาลัยมหาสารคามก่อตั้ง พิพิธภัณฑ์เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อเผยแพร่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองและวิถีชีวิตของคนในย่านนี้

ระบบบำบัดน้ำเสียรวม

แม้จะมีประชาชนไม่หนาแน่น แต่รอบเขตเทศบาลเต็มไปด้วยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำชี ลำน้ำทวน บึงน้อย บึงใหญ่ ฯลฯ หากบ้านเรือนและสถานประกอบการไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ก็จะทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียตามมา เทศบาลได้ออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียรวมจากชุมชนเป็นระบบบำบัดแบบบ่อฝิ่งเติมอากาศ น้ำเสียที่รวบรวมได้จากสถานีสูบทั้ง 6 แห่ง จะถูกส่งไปบำบัดยังระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล ซึ่งสามารถบำบัดน้ำเสียได้วันละ 9,000 ลูกบาศก์เมตร ครอบคลุมพื้นที่เมืองร้อยละ 75 ในแต่ละวันจะมีน้ำเสียเข้าสู่ระบบประมาณ 4,000-6,500 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ผ่านการบำบัดจะถูกหมุนเวียนใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ เช่น นำไปใช้รดน้ำต้นไม้

อนุรักษ์ พื้นที่สีเขียว

ความโดดเด่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองยโสธรคือ การเชื่อมโยงหลาย ๆ กิจกรรมไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเมือง เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำ หนึ่งในภารกิจที่จะช่วยให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามที่ได้ตั้งเป้าไว้ เทศบาลจัดทำแผนปฏิบัติการยโส low carbon ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของเมือง ครอบคลุมการลดก๊าซเรือนกระจกในหลายด้านประกอบไปด้วย ด้านการจัดการขยะ ด้านการขนส่งอย่างยั่งยืน ด้านการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และด้านการใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่

เพิ่มพื้นที่สีเขียว

พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองไม่ได้จำกัดอยู่แค่สวนสาธารณะ หรือการใช้ประโยชน์เฉพาะในด้านนันทนาการเท่านั้น แต่รวมไปถึงพื้นที่ทุกประเภทที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้ และมีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นด้วย ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวริมทาง พื้นที่สีเขียวตามอาคารบ้านเรือน และพื้นที่สีเขียวที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชุมชน เทศบาลได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง พบว่ามีพื้นที่สีเขียวทุกประเภทรวมทั้งสิ้น 3,579,538 ตารางเมตร หรือคิดเป็นสัดส่วนประชากร 1 คน ต่อ พื้นที่สีเขียว 175 ตารางเมตร มีการจัดทำทะเบียนต้นไม้ยืนต้น และนำมาคำนวณหาปริมาณการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ โดยต้นไม้ทั้งหมดสามารถดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 1,749.78 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน เกิดความรักและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ในเมือง อาทิ การปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่เขียวและการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในเขตเทศบาลให้สวยงาม

โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น

โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นเป็นโครงการที่เทศบาลร่วมกับทุกโรงเรียนในสังกัดนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น การปลูกฝังให้เด็กนักเรียนรู้จักการพึ่งพาตนเองลดรายจ่าย ผ่านการปลูกข้าวและผักสวนครัวสำหรับใช้ประกอบอาหารกลางวันในโรงเรียน ฝึกฝนให้เด็กรู้จักความพอดี พอประมาณ จากการเรียนรู้ผ่านการรับประทานอาหารเช้าพอดี การนำขยะจากเศษอาหารไปทำเป็นปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพ การคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำมาขายกับธนาคารขยะของโรงเรียน เงินที่ได้ฝากเข้าบัญชี ซึ่งจะช่วยสร้างวินัยการออมอย่างสม่ำเสมอให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา ยังได้ต่อยอดการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยนำกิจกรรมธนาคารขยะทองคำของโรงเรียน มาคำนวณปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ โดยเข้าร่วมกับโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme: LESS) ขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งสามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้ 4.371 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

จัดทำ Carbon footprint องค์กรและเมือง

เทศบาลจัดเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร (Carbon Footprint Organization: CFO) มาตั้งแต่ปี 2556 จนถึงปัจจุบัน ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและออกมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกของเทศบาล เช่น การลดขยะและของเสีย การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการใช้เชื้อเพลิงจากการเดินทางด้วยรถยนต์ อีกทั้งยังทำให้คนในองค์กรเกิดความตระหนักว่า การปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่ใช่เรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน มีการขยายผลการดำเนินงานไปสู่การจัดเก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับเมือง (City Carbon Footprint: CCF) ในปี 2558

“ข้อดีของโครงการนี้ ทำให้เรารู้จักองค์กรของเรามากขึ้น รู้ว่าเทศบาลเป็นผู้ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อมในด้านไหนบ้าง และยังเป็นข้อมูลสนับสนุนที่สำคัญสำหรับการวางแผนโครงการต่างๆ อย่างเช่น งบประมาณที่เราได้รับการสนับสนุนให้นำมาปรับปรุงบ่อขยะ ส่วนหนึ่งก็มาจากฐานข้อมูลที่เรารวบรวมไว้นำไปประกอบในการเขียนโครงการเพื่อขอรับการอุดหนุน นอกจากนี้หลาย ๆ หน่วยงานก็นำข้อมูลส่วนนี้ไปเป็น back up sheet ต่อยอดในอีกหลายเรื่องจนได้รับรางวัลมากมาย” นางอัญชลี ชุมนุ่ม ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก มีตั้งแต่รณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ลดการใช้ไฟฟ้า การเปลี่ยนหลอดไฟในสำนักงาน และคอมไพร์มถนให้เป็นหลอด LED ประหยัดพลังงาน การจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบผสมผสานของเทศบาล (รายละเอียดการจัดการขยะของเทศบาลดูในนวัตกรรมการพัฒนาเมือง) เชิญชวนให้คนยโสธรปั่นจักรยานทุกเย็นวันพุธในโครงการ ไม่ได้หยุดแต่เป็นคนยโส Low Carbon สองล้อ ทอดน้อง ท่องเมืองยศ และการพัฒนาเส้นทางจักรยานชมทัศนียภาพแม่น้ำชี จูงใจให้ประชาชนหันมาใช้จักรยานแทนการใช้รถยนต์

นวัตกรรม

การพัฒนาเมือง

เทศบาลเมืองยโสธรเป็นศูนย์รับกำจัดขยะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 24 แห่ง โดยใช้ระบบการคัดแยกขยะและฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfills) บนพื้นที่ 118 ไร่ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลมีวันละประมาณ 38 ตัน ยังไม่นับรวมขยะจากเทศบาลข้างเคียงอีกจำนวนมาก หากไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะรับมือกับปริมาณขยะเหล่านี้ อีกไม่นานบ่อขยะที่มีอยู่ก็จะเต็มอย่างรวดเร็ว ทางเทศบาลจึงมีแนวคิดที่ “ทำอย่างไรให้ชาวบ้านนำขยะเข้าบ้านให้น้อยที่สุด ให้ทุกบ้านช่วยกันคัดแยกขยะ และเหลือขยะที่ต้องนำไปกำจัดให้น้อยที่สุด” จึงเป็นที่มาของมาตรการส่งเสริมการจัดการขยะต้น กลางทาง และปลายทาง ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนำหลักการ 3Rs (Reduce Reuse Recycle) มาใช้ เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด ปัจจุบันทุกชุมชนในเขตเทศบาลมีการจัดการขยะในครัวเรือนอย่างครบวงจร

ประสิทธิภาพในการจัดการขยะต้นทางของชุมชน

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

37.48

ตัน/วัน

ปริมาณขยะที่ลดได้ตั้งแต่ต้นทาง

10.99

ตัน/วัน

ปริมาณขยะที่เก็บขน

26.49

ตัน/วัน

แม้ทุกชุมชนในเขตเทศบาลช่วยกันคัดแยกขยะจนปริมาณขยะที่ต้องนำไปฝังกลบมีจำนวนน้อยลง แต่ขยะที่มาจาก อปท. อื่นๆ ก็ยังคงกันข้าม

“เราคิดว่า ถ้าเราไม่ดำเนินการอะไรซักอย่าง อีกไม่นานบ่อขยะที่มีก็คงจะเต็ม เราต้องยืดอายุการใช้ งานบ่อขยะให้นานที่สุด และในขณะเดียวกันก็ต้องได้ประโยชน์จากการจัดการขยะด้วย จึงเป็นที่มาว่า เรา จำเป็นต้องคัดแยกขยะที่ปลายทางด้วย เพื่อลดปริมาณขยะที่จะนำไปฝังกลบให้น้อยที่สุด” นางอัญชลี ชุมชุม ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เดิมทีการคัดแยกขยะปลายทาง เทศบาลจะจ้างคนงานจำนวน 30 คน คอยทำหน้าที่คัดแยกขยะ บนสายพานลำเลียง ขยะที่รีไซเคิลได้จะถูกคัดแยกและนำไปขาย แต่ปัญหาที่เจอก็คือว่า การทำแบบนี้ทำให้ สิ้นเปลืองงบประมาณปีละหลายล้านบาท อีกทั้งประสิทธิภาพในการคัดแยกขยะก็ต่ำ เพราะพนักงานขาด แรงจูงใจในการทำงาน ทำงานกันแบบมาสายกลับเร็ว ไม่คุ้มค่าจ้างภายหลังเทศบาลจึงเปลี่ยนมาเป็น การทำบ้านทึบข้อตกลงความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมืองยโสธรกับประชาชนที่มาคัดแยกขยะ จัดสรร ส่วนแบ่งจากการขายขยะรีไซเคิล 80 : 20 (ชุมชน : เทศบาล) โดยเงินในส่วนของเทศบาลจะถูกนำไปใช้สนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ต่อไป เมื่อนำระบบจัดการแบบนี้มาใช้ปรากฏว่า ชาวบ้านช่วยกัน เพราะยิ่งคัดแยกได้มากเท่าไร ก็คือรายได้ของคนในครอบครัว ประกอบกับคนโยธธร เมื่อหมดฤดูทำนา ก็จะมีเวลาว่าง ประมาณ 3 เดือน การได้ทำงานอยู่กับบ้าน แทนที่จะต้องออกไปรับจ้าง ในกรุงเทพฯ แบบนี้ถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีกว่า นอกจากนี้ในส่วนขยะอินทรีย์ที่ได้จากคัดแยกจะนำไปหมักด้วย ระบบเติมอากาศ (Aerobic composting) จนกลายเป็นสารปรับปรุงดินที่มีธาตุอาหารของพืชตามมาตรฐาน ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเทศบาลจะนำไปใช้ในกิจการงานสวน ส่วนขยะอันตรายก็จะถูกคัดแยกอีกรอบและรวบรวม ไปไว้ที่ศูนย์รวบรวมขยะอันตรายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร ส่วนขยะทั่วไปก็จะถูกนำไปฝังกลบ ตามหลักวิชาการต่อไป

ระบบจัดสรรส่วนแบ่งจากการขายขยะรีไซเคิล 80:20 (ชุมชน: เทศบาล) ช่วยลดค่าใช้จ่ายของเทศบาลในการจ้างพนักงานคัดแยกขยะ ปีละประมาณ 3 ล้านบาท

ขยะอินทรีย์ที่คัดแยกแล้วนำมาทำเป็นสารปรับปรุงดิน ทำให้เทศบาลลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยได้ปีละประมาณ 2- 4 แสนบาท

สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านและเทศบาลจากการขายขยะรีไซเคิล ปีละประมาณ 3.5 แสนบาท

สามารถลดขยะอินทรีย์ได้ปีละ 8,518.62 ตัน และนำมาทำเป็นสารปรับปรุงดินได้ 11.98 ตัน

ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากการนำขยะอินทรีย์ไปทำเป็นสารปรับปรุงดิน ผ่านการรับรองจาก องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ประมาณ 12,620 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า สามารถนำไปขายเป็นคาร์บอนเครดิตได้ ปัจจุบันเทศบาลมีรายได้จากการขายคาร์บอนเครดิตเกือบ 1 ล้านบาท (ขายไปแล้ว 4,839 ตัน)

ช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปฝังกลบ ยืดอายุการใช้งานของบ่อฝังกลบขยะ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยรวมแบบผสมผสาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงานด้านบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองยโสธร ทำให้ได้รับคัดเลือกเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย และศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้บุคลากรของเทศบาลมีโอกาสนพัฒนาศักยภาพเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเมืองต่อไป

ผู้นำมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาเมืองในทุกๆ มิติ

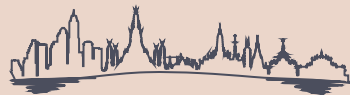
มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการทำงานไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาของเทศบาล แม้จะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารแต่การทำงานยังคงสานต่อได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

บูรณาการการทำงานเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้ากับภารกิจงานประจำ และเชื่อมประสานกันทุกกองในเทศบาล ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรทำได้อย่างต่อเนื่อง

ปัจจัย ความสำเร็จ

แสวงหาแหล่งทุนและงบประมาณในการทำงานจากองค์กรภายนอก เช่น องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์กรมหาชน) สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย กองทุนสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนาการทำงานและเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลนาท่อม

เทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
ยอดเยี่ยม ระดับประเทศ

เลขที่ 299 ม.6 ต.นาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
โทรศัพท์ : 074-604260 โทรสาร :074-604261
อีเมล : Thumbolnathom@gmail.com

4,761

คน

วัฒนธรรมเลิกล่า เกษตรกรรมยั่งยืน ชุมชนน่าอยู่ สู่ตำบลสุขภาวะ

ภูมิประเทศในตำบลนาท่อมมีลักษณะเป็นที่ราบ มีคลองนาท่อมเป็นลำน้ำสายหลักไหลหล่อเลี้ยงพื้นที่เกษตรนับพันไร่ ชาวบ้านกว่าร้อยละ 90 ประกอบอาชีพการเกษตร ปลูกข้าว ทำสวนผลไม้และยางพารา แรกเริ่มเดิมทีมีการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงกันแทบทุกบ้าน ไปที่ไหนก็จะเห็นชาวบ้านฉีดพ่นยาและปุ๋ยเคมีกันเป็นปกติ หลังฤดูเก็บเกี่ยวชาวบ้านที่ทำงานก็จะเริ่มเผาตอซังข้าว เตรียมพื้นที่เพาะปลูกในฤดูถัดไป เกิดปัญหาหมอกควันและฝุ่นฟุ้งกระจายไปทั่ว

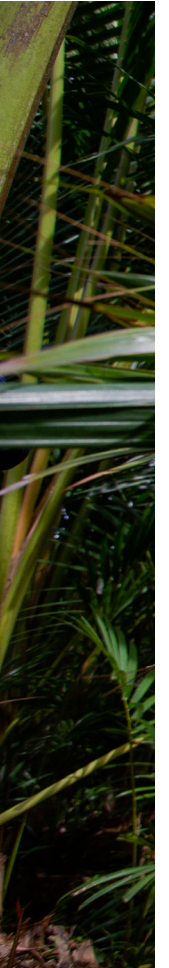
จุดเปลี่ยนที่ทำให้ชาวบ้านตำบลนาท่อมหันมาสนใจการทำเกษตรปลอดสารเคมีกันมากขึ้น เป็นผลมาจากการสุ่มตรวจเลือดของชาวบ้านจนพบว่า ประชาชนร้อยละ 97 มีสารเคมีตกค้างในเลือด สร้างความตื่นตกใจให้กับพี่น้องชาวบ้านเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับอัตราการเสียชีวิตของประชาชนจากโรคมะเร็งซึ่งเป็นผลพวงจากการใช้สารเคมีเป็นเวลานาน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้คนในชุมชนเริ่มตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้สารเคมี จนเริ่มมีการพูดคุยหารือกัน และนั่นคือ จุดเริ่มต้นของการจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพตำบลนาท่อม” ต่อมาได้กลายเป็นธงนำในการพัฒนาท้องถิ่น ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาและเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในอีกหลายด้าน ทั้งสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชน

นายพีรพงศ์ บาลทิพย์
นายกเทศมนตรีตำบลนาท่อม

ธรรมนูญสุขภาพเป็นข้อตกลงของทุกชุมชน ที่ช่วยกัน กำหนดทิศทางหรือแนวปฏิบัติในหลาย ๆ เรื่อง ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อนำไปสู่สุขภาวะที่ดี ของคนในชุมชน เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนา ระบบสุขภาพประชาชน และช่วยสร้างการมีส่วนร่วม ของทุกคนไปสู่การปฏิบัติร่วมกันตามที่ได้ตกลงกันไว้ ว่าจะออกมาเป็นธรรมนูญสุขภาพที่ทุกคนยอมรับ เราจะต้องพูดคุยหาข้อตกลงกันในหลายเรื่อง เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือน การไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ การไม่เผาขยะ ไม่เผาเศษกิ่งไม้ใบไม้ การไม่ใช้ยาฆ่าหญ้า และอีกหลาย ๆ เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ชีวิตที่ดี

เริ่มที่แปลงเกษตร

ดั่งที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ทุกมิติของการพัฒนาถูกเชื่อมร้อยเข้าหากันด้วยธรรมนุญสุภาพตำบล เมื่อชาวบ้านรู้แล้วว่าสารเคมีในเลือดเป็นผลพวงมาจากการใช้สารเคมีทางเกษตร ต่างก็พากันปรับเปลี่ยนวิถีเกษตรปลอดสารพิษ โดยการสนับสนุนของเทศบาลตำบลนาท่อม เกษตรจังหวัดพัทลุง ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาวะชุมชน สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดพัทลุง กลุ่มเกษตรกร พัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลนาท่อม รวมทั้งนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนา และส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วย

เริ่มจากการสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรที่เพาะปลูกอยู่ใกล้แหล่งน้ำ หันมาทำนา และปลูกผักปลอดสารพิษ ตามแนวทาง GAP (Good Agriculture Practice) เน้นกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย ต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ในขณะเดียวกันก็ให้ผลผลิตคุณภาพตรงตามมาตรฐาน และคุ้มค่ากับการลงทุน เทศบาลจะทำหน้าที่ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องกระบวนการเพาะปลูก เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัย ไร้สารเคมีตกค้าง เช่น การใช้ไตรโคเดอร์มา เพื่อป้องกันและกำจัดโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราแทนการใช้สารเคมี มีการส่งเสริมให้แต่ละหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ ผลิตปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และการทำปุ๋ยมูลไส้เดือนจากขยะเปียกไว้ใช้ทดแทนปุ๋ยเคมี ปรับเปลี่ยนการเตรียมแปลงปลูกจากการเผาวัชพืชในแปลงนามาเป็นการไถกลบ หรือใช้วิธีการชักน้ำเข้านาและเติมสารจุลินทรีย์ เพื่อช่วยให้ต่อซังย่อยสลายได้เร็วขึ้น ซึ่งทั้งสองวิธีนอกจากไม่เป็นการทำลายธาตุอาหารในดิน ยังเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นด้วย

วิสาหกิจชุมชน อาหารปลอดภัย

ชุมชนบ้านหุยาน เป็นชุมชนแรกๆ ที่หันมาปลูกผักปลอดสารพิษ ชาวบ้านรวมตัวกันทำแปลงผักชุมชน ช่วยกันปลูก ช่วยกันดูแล มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้กันเอง นอกจากนี้ชาวบ้านยังช่วยกันควบคุมคุณภาพ ผลผลิตให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ นำผลผลิตที่ได้ออกจำหน่ายตามร้านค้าชุมชนและโรงพยาบาล มีการออกบูธ จัดนิทรรศการกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสื่อสารการตลาดให้คนในและนอกชุมชนได้รู้จัก ภายหลังได้มีการนำ ผักปลอดสารเคมี มาแปรรูปเป็น เครื่องแกงสมุนไพร เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ บ้านหุยาน

นอกเหนือจากบ้านหุยานแล้ว ยังมีอีกหลายชุมชนที่นำผลผลิตคุณภาพปลอดจากสารเคมีมาแปรรูป และจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ยกตัวอย่างเช่น การนำข้าวสังข์หยด สินค้า GI ของจังหวัดพัทลุง ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูง มาแปรรูปเป็น ขนมทองม้วนและขนมทองพับ ของวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยยาง และการแปรรูป ข้าวสังข์หยดเป็นขนมข้าวแต๋นน้ำแตงโมรสเลิศของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารบ้านหนองปริง

เทศบาลตำบลนาท่อมยังช่วยหนุนเสริม ให้เกิดการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้รู้ในแต่ละเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้านที่สนใจ ในลักษณะ “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ซึ่งต่อมากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 แห่ง ได้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและอาหารปลอดภัยให้กับเยาวชนและคนที่สนใจทั้งในและนอกพื้นที่

ตลาดนัด ของดี ตลาดนี้สีเขียว

ทำเลที่ตั้งของตำบลนาท่อมอยู่ติดกับคลองนาท่อม ในอดีตคลองสายนี้เป็นเส้นทางหลัก ที่ชาวบ้านใช้เคลื่อนย้ายสินค้าทางการเกษตรพวกพืชผักปลอดสารพิษจากชุมชนต้นน้ำทางฝั่งตะวันตกมายังชุมชนพื้นราบที่อยู่ทางฝั่งตะวันออก ร่องเรือลัดเลาะไปตามสายคลองเพื่อนำสินค้ามาขายที่ตลาดนาท่อม ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าของผู้คนในแถบนี้ เรียกได้ว่า ตลาดนาท่อม ในขณะนั้นเป็นตลาดนัดสีเขียวแห่งแรกของจังหวัดพัทลุง

แม้ปัจจุบันชาวบ้านจะไม่ได้ใช้คลองนาท่อมเป็นเส้นทางหลักในการแลกเปลี่ยนสินค้า แต่ทว่าความคิดที่จะคงตลาดนัดสีเขียวให้อยู่คู่ตำบลนาท่อมยังคงมีอยู่ และเริ่มเป็นจริงเป็นจังขึ้นภายหลังจากที่มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาทำเกษตรปลอดภัย เทศบาลตำบลนาท่อมร่วมกับกลุ่มอาชีพในพื้นที่จัดตลาดนัดของดีตำบลนาท่อม จำหน่ายผลผลิตจากชุมชน โดยเฉพาะสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป อาหาร และผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีระบบการผลิตที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยกับผู้บริโภค เป็นตลาดที่เปิดโอกาสให้เกษตรกรผู้ผลิตพบปะกับผู้บริโภคโดยตรง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพและสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีในชุมชน

เช่นเดียวกับการเข้าไปดูแลสุขภาพอาหาร ทั้งร้านอาหาร แผงลอย และร้านขายของชำ อบรมให้ความรู้กับผู้ประกอบการ และเข้าไปตรวจสอบติดตามคุณภาพร้านขายของชำอย่างใกล้ชิด จนทำให้ทุกร้านในตำบลผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ได้รับรางวัลสุดยอดมาตรฐานร้านชำระดับจังหวัด ทำயที่สุดแล้วประชาชนก็ได้บริโภคอาหารปลอดภัย ได้รับบริการที่ดีตามหลักสุขภาพอาหารและอนามัยสิ่งแวดล้อม

เรียนรู้

รักษป่า รักษน้ำ รักษาสิ่งแวดล้อม

เกินกว่าครึ่งในพื้นที่ตำบลนาท่อมปกคลุมไปด้วยพื้นที่สีเขียว ทั้งที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และพื้นที่เอกชน เต็มไปด้วยพันธุ์ไม้ท้องถิ่นหายากและบางชนิดมีอายุเก่าแก่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ เช่น สวนป่าวัดหนองปราง เนื้อที่ 14 ไร่ ที่สงบรวมรื่นเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่หลายชนิด โดยเฉพาะต้นยางนา ขนาดใหญ่ที่มีมากถึง 150 ต้น บางต้นมีอายุนับร้อยปี ณ ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม และแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน สวนป่าเฉลิมพระเกียรติ เนื้อที่ 120 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตโรงเรียนพัทลุง และโรงเรียนประภัสสรรังสิต เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กๆ และชาวบ้านยังได้ใช้ประโยชน์จากการเก็บหาของป่า พืชสมุนไพร และใช้เป็นสถานที่เลี้ยงผึ้งโพรง เพื่อเก็บน้ำผึ้งขายเป็นรายได้เสริม

เพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ท้องถิ่นและคงความหลากหลายทางชีวภาพให้คงอยู่เป็นทรัพยากรต้นทุนที่ชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เทศบาลตำบลนาท่อมจึงร่วมกับชุมชน สำรวจและขึ้นทะเบียนต้นไม้หายาก จัดทำป้ายคิวอาร์โค้ด ให้ข้อมูลความรู้ของพันธุ์ไม้แต่ละชนิด นอกจากนี้ยังช่วยกันอนุรักษ์ป่าสาคร ที่เคยมีเป็นจำนวนมากในจังหวัดพัทลุง ไม่ให้หายไปจากพื้นที่ ด้วยการจัดกิจกรรมปลูกสร้าง

จิตสำนึกให้เด็กและเยาวชน เข้าไปเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการใช้ประโยชน์จากต้นสาคร ที่นำเอาใบสาครมาเย็บต่อกันเป็นตบนำไปใช้มุงหลังคาและนำลำต้นสาครไปเลี้ยวดวาง สร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยมีปราชญ์ชาวบ้านคอยถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ๆ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จะช่วยสร้างสำนึกในการอนุรักษ์และทำให้เกิดความภูมิใจในท้องถิ่น กิจกรรมดังกล่าวได้ทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ป่าสาคร ที่ต่อยอดสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

นอกจากนี้เทศบาลยังร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงตรวจสอบคุณภาพน้ำในคลองนาท่ามอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ เพราะคลองนาท่ามเป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำประปาของจังหวัดพัทลุง อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมสืบชะตาคลองนาท่าม กำหนดเขตอภัยทาน และจัดทำข้อตกลงชุมชนในการดูแลแหล่งน้ำสาธารณะร่วมกัน เช่น การไม่ทิ้งขยะและปล่อยน้ำเสียลงคลอง

จัดการขยะต้นทางแบบมีส่วนร่วม เริ่มจากการอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยก การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ตั้งกฎกติกาในการคัดแยกขยะ จัดทำข้อตกลงกับชาวบ้านเรื่องถนนปลอดถังขยะ และกำหนดเงื่อนไขการให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย โดยตกลงกันว่า เทศบาลจะเก็บเฉพาะขยะทั่วไปที่เหลือจากการคัดแยกแล้วเท่านั้น ซึ่งช่วยให้ชาวบ้านตื่นตัวกับการจัดการขยะในครัวเรือนของตนเองมากขึ้น เช่น ขยะรีไซเคิลจะถูกคัดแยกเพื่อนำไปขาย ขยะอินทรีย์จะถูกนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือแปรรูปเป็นปุ๋ยมูลไส้เดือน และน้ำหมักชีวภาพ ในส่วนของโรงเรียน เทศบาลยังได้สร้างแรงจูงใจให้เกิดการจัดการขยะภายในโรงเรียน ด้วยการงดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยกับสถานศึกษาที่คัดแยกขยะ เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำเงินส่วนนี้ไปใช้สำหรับปลูกฝังวินัยในการจัดการขยะให้กับเด็ก ๆ

นวัตกรรม

การพัฒนาเมือง

เทศบาลตำบลนาท่อมเข้าไปส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเลี้ยงผึ้งโพรง เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว ซึ่งเป็นการต่อยอดจากองค์ความรู้และภูมิปัญญาการเลี้ยงผึ้งของบรรพบุรุษ ก่อนหน้านี้มีชาวบ้านเลี้ยงผึ้งกันอยู่บ้าง แต่ก็มีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเลี้ยงผึ้งโพรงเริ่มเปลี่ยนไป ทำให้น้ำผึ้งที่ได้มีปริมาณน้อยลง ชาวบ้านจึงหันไปทำอย่างอื่นแทน ต่อมาภายหลังจากเทศบาลดำเนินนโยบาย “วัฒนธรรมเลิศล้ำ เกษตรกรรมยั่งยืน ชุมชนน่าอยู่ สู่ตำบลสุขภาวะ” การเลี้ยงผึ้งจึงถูกนำมาใช้เป็นกุศโลบายในการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางที่วางไว้

จริง ๆ แล้ว การส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงผึ้งโพรง เป็นการต่อยอดจากการทำงานด้านอาหารปลอดภัยเพื่อนำไปสู่ตำบลสุขภาวะ ที่มุ่งหวังให้ประชาชนมีความสุขกาย สบายใจ และอยู่ร่วมกันในสังคมที่ดี ซึ่งเป็นเรื่องที่เทศบาลให้ความสำคัญมาก จากเหตุการณ์ที่ตรวจพบสารเคมีในเลือดของชาวบ้านเกินค่ามาตรฐานจำนวนหลายราย นำมาสู่การถอดบทเรียนและหาแนวทางแก้ไขป้องกัน จนเป็นที่มาของนโยบายเกษตรยั่งยืน ที่มุ่งส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัยให้ชุมชน และยังเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นการจัดการสภาพแวดล้อมและการจัดการขยะต้นทาง ผ่านการดำเนินงานในหลาย ๆ กิจกรรม เช่น ส่งเสริมการทำนาอินทรีย์ การปลูกผักปลอดสารพิษ การนำวัชพืชในแปลงเกษตรมาทำปุ๋ยหมักแทนการเผา (ช่วยลดมลพิษทางอากาศ และป้องกันการเกิดปัญหาไฟป่าหมอกควัน) การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยมูลไส้เดือน จนมาถึงการส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งโพรงใน “โครงการผึ้งจะรักษาท่อม” ซึ่งใช้การเลี้ยงผึ้งมาดึงดูดให้ชาวบ้านช่วยกันรักษาสีงแวดล้อม ลด ละ เลิกการใช้สารเคมี โดยมีน้ำผึ้งคุณภาพเป็นสิ่งตอบแทน

“เราจะจับผึ้งโพรงในธรรมชาติมาเลี้ยงไว้ในกล่องไม้ โดยจะนำกล่องไม้ไปตั้งไว้รอบ ๆ บ้าน หรือสวนผลไม้ หลังจากนั้นก็ปล่อยให้ผึ้งหากินตามธรรมชาติ เรามีหน้าที่แค่จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เมื่อผึ้งสร้างรังและผลิตน้ำผึ้ง ก็เก็บน้ำผึ้งมาบรรจุใส่ขวดขาย การเก็บน้ำผึ้งจะเร็วหรือช้า ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของธรรมชาติในบริเวณนั้นว่ามีมากน้อยแค่ไหน” กชกานต์ คงชู ปลัดเทศบาลตำบลนาท่อม กล่าว

ความน่าสนใจของการเลี้ยงผึ้งที่ตำบลนาท่อม ไม่ได้อยู่ที่ขั้นตอนและวิธีการเลี้ยง แต่กลับเป็นเรื่องของการจัดการสภาพแวดล้อมภายในตำบลให้เหมาะสมและปลอดภัย เอื้อให้ผึ้งเข้ามาอาศัยในโพรงรังที่ชาวบ้านเตรียมไว้ จนให้ผลผลิตเป็นน้ำผึ้งคุณภาพดี สร้างรายได้ให้กับชุมชน อาจมีหลายคนสงสัยว่าการเลี้ยงผึ้ง สะท้อนสุขภาวะชุมชนอย่างไร นั่นเป็นเพราะว่า

ผึ้งเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สิ่งแวดล้อมต้องไม่ถูกทำลาย ไม่มีการใช้ยาฆ่าหญ้า ถ้าไม่มีการเผาขยะและเศษวัสดุทางการเกษตร แน่แน่นอนว่าผึ้งจะอยู่ไม่ได้เลยมีการใช้สารเคมีมากเกินไปและถูกรบกวนจากมลพิษทางอากาศ นั่นหมายความว่า ถ้ามีสภาพแวดล้อมที่ดีผึ้งก็อยู่ได้ คนอยู่ได้ สุขภาวะที่ดีของชาวบ้านก็จะตามมา จึงเป็นที่มาว่าทำไมเราจึงบรรจุเรื่องเหล่านี้ไว้ในธรรมนูญชุมชน

กชกานต์ คงชู

ปลัดเทศบาลตำบลนาท่อม

ตอนนี้มีเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้ง 120 ครัวเรือน มีรังผึ้ง 250 รัง ให้ผลผลิตน้ำผึ้งประมาณ 1,000 ขวด (ราคาขวดละ 600 บาท) มีการนำน้ำผึ้งไปแปรรูปเป็น ขนมทองม้วน สบู่ และยาสระผม จัดจำหน่ายทั้งช่องทางออนไลน์และขายตรง โดยสมาชิกบริหารจัดการกลุ่มกันเองทั้งด้านการตลาดและการผลิตสินค้า นอกจากนี้ยังได้ขยายผลต่อยอดไปสู่โครงการผึ้งโพรงแปลงใหญ่ เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งในหลายตำบล เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการแข่งขันทางตลาด

โครงการผึ้งจะรักษานาท่อม สามารถบูรณาการงานด้านสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างลงตัว และเป็นรากฐานของการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ชุมชนตระหนักถึงปัญหา
ที่เกิดขึ้น พร้อมที่จะเรียนรู้
และพัฒนาไปพร้อมกับ
เทศบาล

มีภาคีเครือข่ายทั้ง
ภายในและภายนอก
ที่ให้การสนับสนุนงาน
ด้านการพัฒนาเมือง

สร้างแกนนำชุมชนในแต่ละเรื่องและพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม เพื่อถ่ายทอด
ความรู้ให้กับผู้สนใจ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการ
อาหารปลอดภัย การเลี้ยงผึ้งโพรง
การจัดการขยะต้นทาง และวิสาหกิจชุมชน

1

2

3

4

5

6

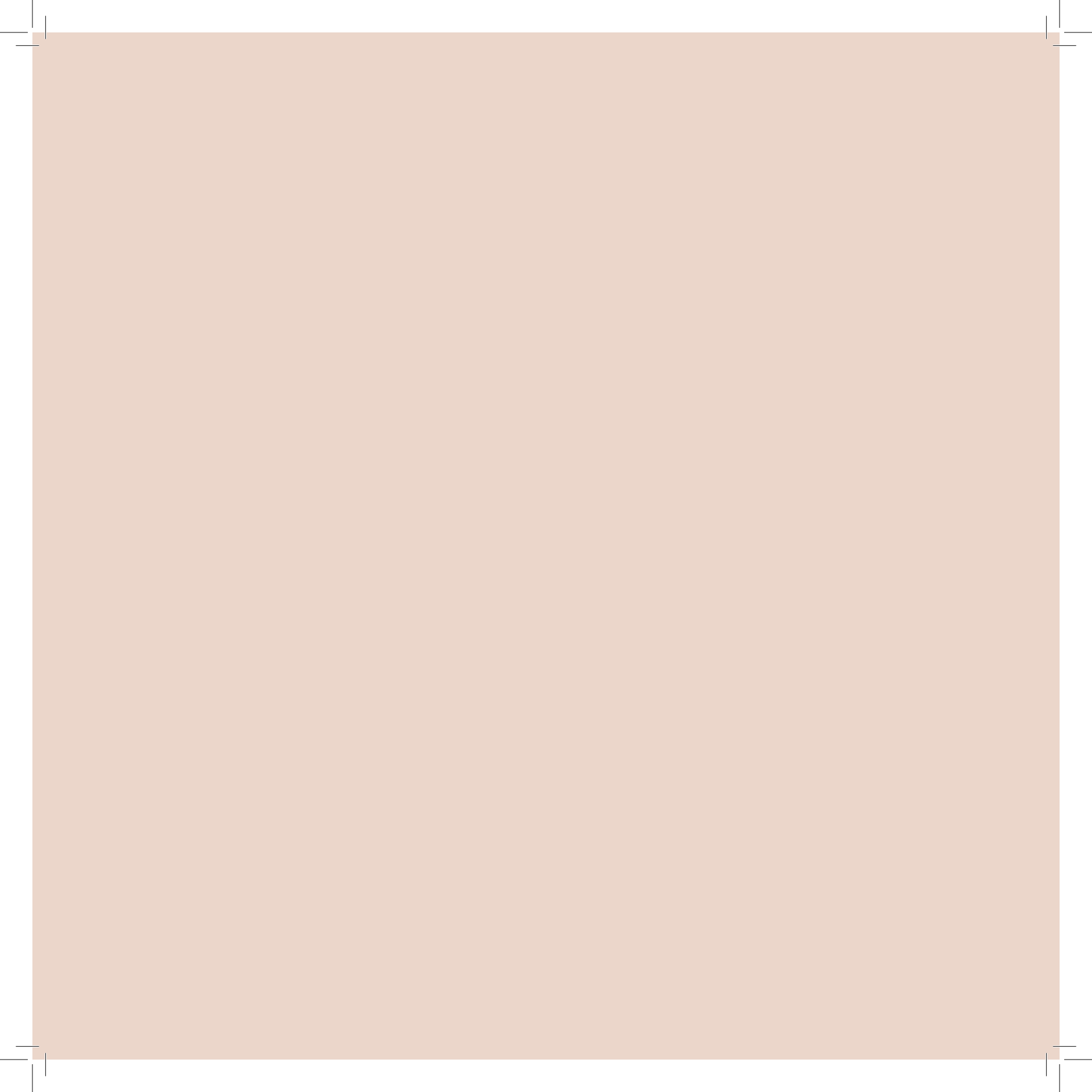
ปัจจัย ความสำเร็จ

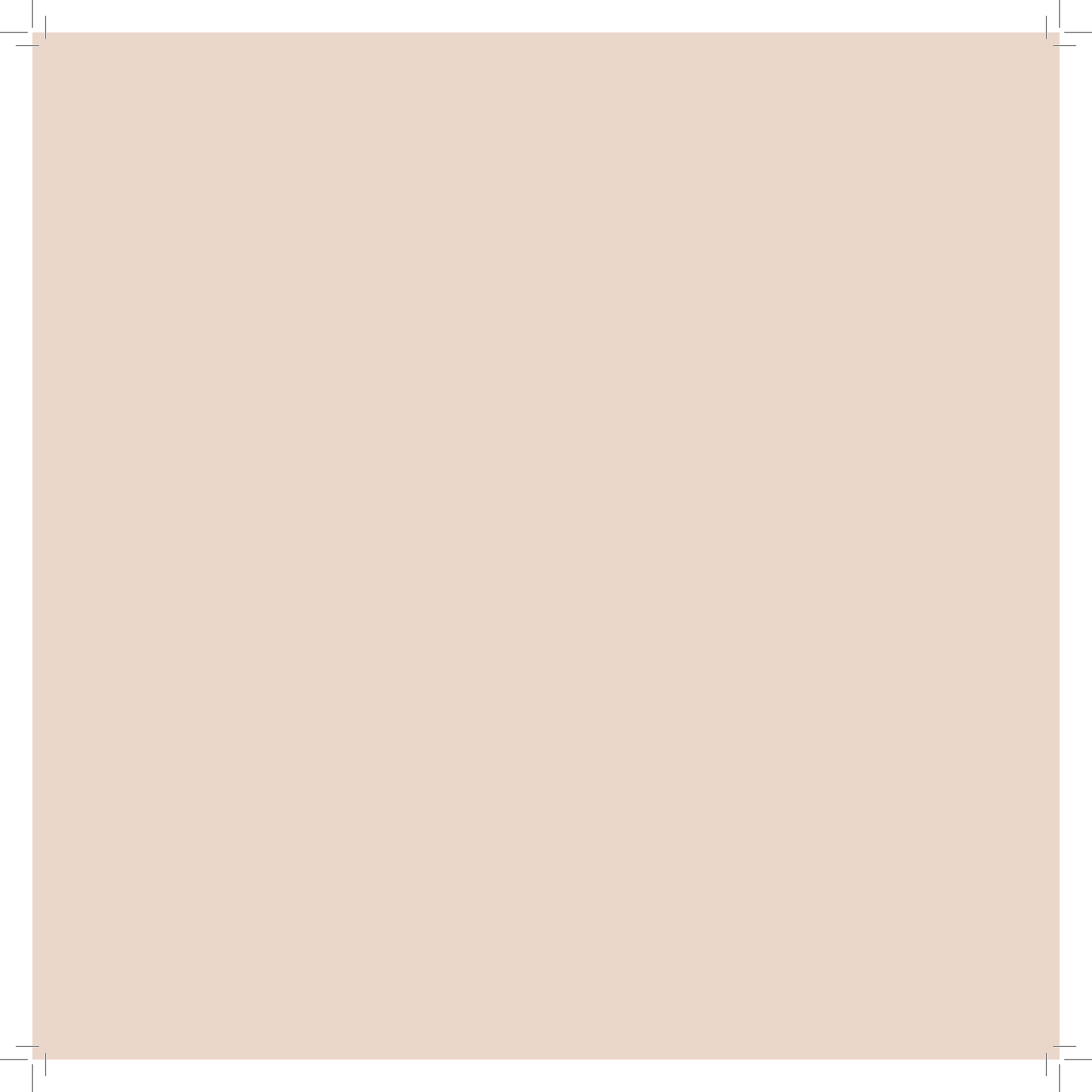
นำหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เริ่มจากการจัดเก็บข้อมูลและสภาพปัญหาในพื้นที่ จากนั้นจึงหาทางออกร่วมกับชุมชนผ่านเวทีประชาคม นำลงสู่ การปฏิบัติ ใช้ธรรมานุญสุภาพตำบลนาท่อม เป็นธงนำ ในการพัฒนา เชื่อมร้อยงานทุกๆ มิติเข้าด้วยกัน

ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และทีมงานพร้อม
ที่จะพัฒนาเคียงคู่ไปกับประชาชน บริหาร
งานด้วยความโปร่งใส จึงเป็นที่ไว้วางใจ
เปิดกว้างยอมรับปัญหาและนำไปสู่

การแก้ไข ทั้งยังทำหน้าที่เชื่อมประสาน
หน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยกันพัฒนา

ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชน
ที่เข้มแข็ง ส่งเสริมให้ประชาชน
สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น
การพัฒนาศักยภาพชุมชน
ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ พาชาวบ้านไปศึกษาดูงาน
และนำประสบการณ์ที่ได้มา
ปรับใช้ในชุมชนของตน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เลขที่ 49 พระราม 6 ซอย 30 ถนนพระรามที่ 6 แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 02 278 8400 - 19 หรือ อีเมล info@deqp.mail.go.th

เว็บไซต์ : www.deqp.go.th

